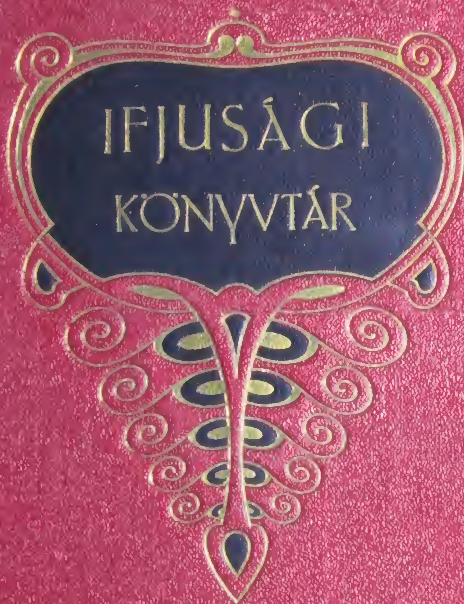

A kolozsvári egyetemi
Diákasztal és Diákotthon
könyvterjesztő vállalat

GARÁDY VIKTOR

—

MEZEI SÉTÁK

Budapest
Rákosi Jenő Budapesti Hírlap Ujságvállalata

—

M DCCCC V

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA

Oh te csodás, dicső természet!
Érthetlen földi hangyaésznek —
Méhedbe látni lehetetlen,
De épp ez üzi, hajtja lelkem.

Vajda Janos

RITA LEÁNYOMNAK

Édes leánykám, fogadd könyvemet,
A legszebb tájkép, szülőfölded az.
Sokszor bejártuk, együtt teveled,
Tanum te légy: e sok szép mind igaz.

Mikor tavaszszal a pacsirta szólt
S aranybogár ült gyönge levelen,
A fátylas égbolt körben ránk hajolt:
Ámuló gyermek, ott voltál velem.

Mikor a nyári esték bíborát
Nyilamló fecskék rajban szegdelék,
S az éj fölvonta csillag-sátorát, —
Reszketve nézted: óh be szép! be szép!

Ha szelid őszi délutánokon
A kóbor czinke éles hangja sírt,
Ott voltál, földerítéd homlokom
S felejteted a hervadást, a sírt.

Mikor havas, fehér mezőkön át
A kósza varjú, úszva csendesen,
Tar jegenyére megpihenni szállt:
A néma tájon ott jártál velem.

Együtt csodáltuk a természetet,
Mely együtt élt és változott velünk;
Ajkunk ezernyi kérdést rebegett,
A mikre választ soha nem nyerünk.

KENYERES PAJTÁSOK

KENYERES PAJTÁSOK.✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲

Valami két esztendővel ezelőtt került hozzám mind a kettő. Az egyik, a sün, egy szép nyári estén, a sárosdi vasuti állomáson. A vonatot vártam s e közben a szomszéd árok mentében sétálgattam. Onnan gyönyörködtem a nyugati égalj nézésében.

Káprázatos szép kép tárult elébem. Nekem ugy tetszett akkor, mintha a zöldeskék égbolt peremén rózsaszinü hegyek ágaskodnának, tornyosulnának a magasságba. A hegyek tetején pedig, tündöklő ormokon, szinaranyból való rengeteg nagy város ragyogna felém. Tengernyi toronynyal, kupolával, hatalmas bástyafalakkal, égbenyuló palotákkal.

De az esthajnal pirja csakhamar elenyészett s vele eltünt a tündérváros is. A ragyogó, ékes felhők nemsokára szürke szint öltöttek. Szürke lett lassankint az égbolt, szürke a levegő, szürke az egész táj s az alkonyat áhitatos csöndjében egyszer csak megszólalt a tücsök valahol a rónán és hangos cirpeléssel jelentette, hogy beköszöntött immár az est.

Ekkor valami zörgés ütötte meg a fülemet. Az árok partján, az akác-sövény alatt támadt. Ki volt, mi volt? Hát egy tüskés disznó. Hogy odafigyeltem, épp az ormánykáját dugta ki a pázsitos tisztásra. Szimatolva bökdöste hol ide, hol oda, s a mikor már megbizonyosodott róla, hogy nem forog veszedelemben, egyszer csak kisurrant a sövény alól és künn termett a tisztáson.

Dehogy nem forgott veszedelemben! Ugyanabban a pillanatban odanyultam a botommal és a halálra ijedt sün hirtelen összegömbörödött. Ekkor fogtam a zsebkendőmet s ráguritottam a csöpp jószágot. A kendő négy csücskét összefogtam és vittem haza. Persze, nem törődtem vele, hogy ki szoptatja meg majd azt a négy vagy öt

szerencsétlen kis árvát, akik hasztalan várják majd anyjukat otthon, az ő meleg vackukban, a sövény alatt . . .

A másik, a teknősbéka, lenn a dalmát tengerparton vetődött utamba. Egy rekkenő nyári reggelen. Valami tengerparti ligetben őgyelegtem s amikor már jó messzire elbandukoltam, le csaknem a tenger habjáig, és meguntam a sok járást, nagy olajfa árnyékában telepedtem le. Onnan néztem a föl-fölcsillanó tenger végtelen síkját, a messzeségben kéklő szigeteket és hallgattam a kabócák vidám muzsikáját a fejem fölött.

Egyszer csak valami hirtelen zaj támadt mögöttem. Mintha kő zuhant volna le a szomszéd szikláról és oda gurult a mellettem terpeszkedő nagy agave tövéhez. Ki volt, mi volt? Hát egy jókora nagy teknősbéka.

Nyilván nagyon a szélére talált lépni a fölöttem meredező sziklának, s igy esett meg vele aztán, hogy lepottyant a magasságból. Nem vetett számot azzal az okos közmondással, hogy a ki nagyot hág, nagyot is esik. A hátára esett az istenadta és

bárhogyan is erőlködött, vergődött, hányakodott, kárba veszett minden fáradsága. Sehogy sem birt a négy lábára állani.

Megkönyörültem rajta és fölállitottam. Olyan forró volt a rajtavalója, tudniillik a páncélja, mintha akkor vették volna ki a kemencéből. Bizonyosan egész reggel a napon sütkérezett s a déli nap heve szinte izzóvá tette. Mikor megfogtam, alig birta ki a kezem a nagy meleget. De azért mégsem eresztettem el. Fogtam és hazavittem . . .

Igy került hozzám mind a kettő, valami két évvel ezelőtt.

És azóta itt éldegélnek kettecskén a szobámban, a könyvek, folyóiratok, ujságok között, a sün bizonyosan a sárosdi vadvirágos rétekről, aranykalászos rónákról, a teknősbéka pedig a zsályaillatos dalmát berkekről, kék hullámos tengerről álmodozva.

Csöndesen, békésen, nyugodtan megvannak a maguk rabságában. Annyira megszokták egymást, hogy a sün bizonyosan teknősbékának, ez meg sünnek nézi társát.

Hanem hát ennek is megvan a maga oka. Nem igen háborgatják egymást, az

egyik sincs terhére a másiknak. Mert nappal, a mikor a sün alszik, a teknősbéka többnyire ébren van. Éjszaka pedig, a mikor a teknősbéka elszendereg, a sün rendesen elvirraszt másnap reggelig.

Ritkán esik meg, hogy mind a kettő egy időben van ébren. Legfölebb akkor, hogyha ugy estefelé, fölzavarom a sünt. Egyet rántok a fülecskéjén.

— Hé, kelj föl már, a pajtásod szörnyen unatkozik!

A milyen ostoba a teknősbéka, ugy látszik, azért mégis megérti a szavamat. Hiszen már jó két éve, hogy folyton ezt hajtogatom a sünnek:

— Hé, kelj föl már, a pajtásod szörnyen unatkozik!

A teknősbéka ilyenkor egyet lök a testén és szép lassacskán elővánszorog a kuckóból. Nesztelenül csoszog felém nehéz, páncélos köntösében. Azután fölveti fejét és bambán hunyorgatja rám apró, fekete szemét.

Tudja, hogy ilyenkor tejbe áztatott zsemlyét kap tőlem. Bizonyosan ez csalo-

gatja hozzám, valahányszor a sünt fölebresztem.

Ekkor mindaketten hozzálátnak az evéshez. A teknősbéka nyimmel-nyámmal eszik. A sün nagy mohón nekidől az elébe rakott eledelnek. A mig a teknősbéka egyet nyel, addig a sün tizszer annyit legyömöszöl örökké éhes bendőjébe. Ezért aztán sokszor megesik, hogy a sün a teknősbéka részét is elkapkodja. A teknősbéka azonban ezt nem veszi zokon tőle. Beéri ő kevéssel is.

Azután szép csöndesen föl és alá sétálgatnak a szobában. A teknősbéka lassan csoszog. A sün, bár sietni szeretne, vele cammog, zörgetve, kopogtatva tüskéivel a padlón. Majd meg-megáll és türelemmel lesi, a mig egyet lódit a testén nehézkes járásu pajtása. Nekem ugy tetszik ilyenkor a sün, mint valami életerős fiatalember, a ki gondos odaadással kisérgeti ingadozva lépdelő öregapját az utcán.

Van is valami megható ennek a két állatnak a kölcsönös szeretetében. Sokszor elnézem őket és álmélkodva kérdem magamban:

— Vajjon megérti-e egymást ez a két állat? Hiszen, ha nem alusznak, csaknem mindig egy akaraton vannak!

Együtt esznek, együtt sétálgatnak. Ha a teknősbéka pihenőre tér, a sün elkiséri őt a kuckójába. Addig gunnyaszt mellette, a mig pajtása el nem alszik. Reggel, ha a sün már belefáradt a sok éjjeli futkosásba, odasompolyodik a teknősbékához és szép csöndesen elszendereg. Előbb azonban odadörgöli tüskéit a pajtása testéhez, mintha mondani akarná neki:

— Ébredj föl már, álomszuszék. Most rajtam a sor. Te meg eredj a napra sütkérezni!

A nap! Az irányitja az ő életmódjukat. A teknősbéka imádja. A sün iszonyodik tőle. A teknősbékának a verőfény, a sünnek a sötétség az élete, mindene. Napsugár nélkül a teknősbéka bizonyosan elsorvadna, elpusztulna. A sünt pedig a napfény megőrjitené. Ez annyira idegessé teszi őt. Azért is buvik el a kuckójába, az ujságpapiros alá, mihelyest az első napsugár áttör az ablak függönyén.

Egyébiránt, ami a természetüket illeti, nagyon távol esnek egymástól.

A sün okos állat. A teknősbéka ostoba. De nem csoda, ha ostoba. Az agyveleje nála ugyszólván számba sem vehető. Hiszen, ha agyvelejét kivesszük a fejéből, félévig is elélhet még nélküle.

A sün furfangos. A teknősbéka gyámoltalan. A sün ingerlékeny, ideges. A teknősbéka nyugodt, béketürő. Hirtelen támadt zaj, éles hang, tapsolás, füttyentés, csöngetés, hegedüszó szörnyen idegessé teszik a sünt. Nagyot rándul a teste, megborzong, valahányszor az éles hang megüti a fülét. Ha soká kínozzuk vele, elájul. Míg ellenben a teknősbékát sem fegyverdurranás, sem ágyuszó nem hozza ki a sodrából. Sőt ilyenkor meg se moccan. Vagy ha jár, nyugodtan folytatja utját. Oda se hederit a zajra.

A sün örökké izeg-mozog. A teknősbéka renyhe, lustálkodó. Nem azért, mert amannak meleg, emennek meg hideg a vére. Hiszen a gyík is hidegvérü állat. Azért mégis nagymester a futásban, surranásban.

A sün sokat eszik, a teknősbéka sokat

koplal. Amaz, ha egy-két napig éhezik, elpusztul. Emez egy álló hétig is ellehet táplálék nélkül. A hiányos táplálkozás zsibbadttá teszi a testét. Azért is tetszik renyhének, tunyának.

A sünnek igen érzékeny, kényes a természete. Ha tűvel szurjuk is meg, napokig elnyavalyog. A teknősbéka azonban szinte érzéketlen s a legszivósabb természetü állatok egyike. A legszörnyübb kínzás, sérülés mellett is, borzasztóan megcsonkitott testtel is tovább él. Ha levágjuk a fejét, még vagy két hétig is elél nélküle.

A hideg azonban gyilkos hatással van reá. A hidegtől fél legjobban. Ez az ő halálos ellensége. Egy foknyi hideg már megöli. De annál jobban eltüri a legnagyobb meleget is. Sőt imádja. Sziciliában, Görögországban olyan izzóvá lesz a nyári napon sütkérező teknősbékának a páncélja, hogy szinte lehetetlen puszta kézzel megfogni. Pedig ilyenkor érzi magát legjobban az istenadta.

Ha a szobámba besüt a nap, az én teknősbékám rögtön megérzi. Előbuvik a kuckójából és a napsütötte helyre iparkodik.

És a mint a napfény tovább vándorol a szoba padlóján, ugy követi azt a teknősbéka.

Ha esős, friss az idő, meg se moccan a kuckójában. Ott tölti az egész napot s oda se néz az ételnek. Nagyon kedvetlennek, szomorunak tetszik ilyenkor.

Bár természetük annyira elüt egymástól, azért mégis ugy összebarátkoztak, ugy szeretik egymást, mintha rokontermészetü állatok volnának. A természet titkait látom magam előtt lebegni, nagy kérdőjel alakjában, valahányszor ez a két oktalan állat téli álomra készül. Talán ez az egy közös tulajdonságuk, hogy téli álomba merülnek.

Mikor az őszi szél odakünn az ablakomon zörget, kopogtat, a sün meg a teknősbéka nyughatatlanul járnak-kelnek a szobában, azután összebujnak s néhány napig ott gunnyasztanak egymás mellett, olyan mereven, mintha gyökeret vert volna lábuk a földbe.

Nekem ugy tetszik ilyenkor, mintha bucsuznának egymástól. Talán a sün igy panaszkodik a teknősbékának:

— Félév mégis csak hosszu idő. Keserves, ha az ember oly soká nem láthatja egymást.

A teknősbéka meg talán ezt feleli:

— Csak az vigasztal, hogy ez alatt a hosszu idő alatt — alszunk.

— De ki tudja, ha fölébredünk-e tavaszszal? — sóhajtozik talán a sün erre.

Mire a teknősbéka nagy megnyugvással feleli:

— Az se volna valami nagy baj. Mit ér az ébredés, ha a tavasz nem hozza meg nekünk az ő kincseit! — És talán ekkor a teknősbékának a rozmaringillatos tengerparti berek jut eszébe. A sün meg bizonyosan a sárosdi vadvirágos rétre gondol.

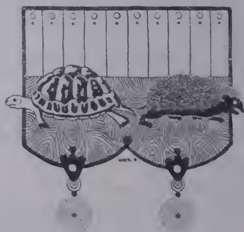
Nagynehezen válnak el egymástól. Mintha ki-ki azt sejtené, hogy örökre lehunyja szemét.

— Jó éjszakát! . . .

Egy nap aztán mind a kettő eltünik. A sün az egyik, a teknősbéka a másik kuckóba rejtőzik, az iróasztal, meg a könyvesszekrény mögé. Ott aluszszák át hathónapos téli álmukat.

Tavaszkor rendesen a sün ébred föl el-

sónek. Alig bir járni, olyan zsibbadt meg a teste. Ha aztán összeszedte erejét, megy és fölkeresi pajtását. Bizonyosan azért hogy meggyőződjék róla, vajjon él-e vagy sem, és addig bökdösi orrmánykájával, amig föl nem ébred. Ekkor mind a ketten fölkerekednek és szép egyetértésben odaballagnak, ahol eledelük szokott állani. Tudják, hogy gazdájuk nem feledkezett meg róluk!

A FÖLD ALATT

A FÖLD ALATT.

Aletarolt, megsárgult vidéken szomoruan ül az őszi köd. Petőfi verse jut eszembe, amint az országut szélén ballagdálok egymagam, ezen a borongós, őszi reggelen. Csakugyan „hervadás van a világ fölött“. Az utszéli magas jegenyefák sárga levelei hullva hulldogálnak, egymást követve, lassan, nesztelenül. Elboritják az utat, elárasztják az árkot, eltüntetik a gyalogösvényt. Lekivánkoznak a földre, akárcsak a beteg, haldokló gyermek az anyja ölébe. Le, vissza a föld alá! Végső célja az életnek, utolsó állomása a földi vándorlásnak.

Hideg, deres volt az éjszaka, s mire kivirradt, fehér szint öltött a mező. A dér, a haldokló természet megfagyott

könnye, megütötte, elhervasztotta a nyárutó csenevész maradványait, a mi még üde és zöld volt idekünn. Minden fű, minden virág lehorgasztott fejjel, nekibúsulva borul a földre, mintha a haldokló természet fájdalma áthatotta volna.

Köröskörül sürü köd zárja el a szemhatárt. A fák is alig látszanak ide, csupán a derekuk feketéllik ki a szürke egyformaságból. Bizonyosan varjak ülnek az ágakon. Károgó hangjuk ide hallatszik.

Keresem a napot, a fényt, a derüs világosságot, s tekintetem a magasságba téved. Nagy piros korong ötlik a szemembe. Ott függ a nap, árván, elhagyottan a hideg égbolton. Fénye homályos a sürü ködtengerben, mintha valami tejszinü üvegbura fogná körül.

Meg-megállok és elnézdegélem a fakó, puszta tájat. Valami kökénybokor terpeszkedik előttem. Csupasz, fekete ágain még egy-egy fonnyadt levél lóg, a mit a szellő ide-oda himbál.

Milyen szép volt ez a bokor tavaszkor az ő hófehér virágköntösében, a mikor még fehér pillangók röpködtek fölötte!

És a mint a szép kökényvirágon eltünődöm, egyszer csak megmozdul előttem a föld. Hirtelen földombosodik, mintha alulról nekifeszitette volna valaki a fejét. És minél magasabbra emelkedik, annál jobban porladozik a föld, miközben a parányi rögök lassankint leperegnek a dombocska lábához.

Szerencsétlen kis jószág, a ki örökké csak a földet túrod, kerülöd a napvilágot, a verőfényt, a szép derüs eget, micsoda esztelen gondolat inditott rá, hogy kimerészkedjél sötét hajlékodból, a mit olyan hű gonddal, olyan ügyes kézzel a föld alá rejtettél? Holott a tapasztalás megtanithatott rá, téged s évezredeken át őseidet, hogy idefenn, a föld hátán, az Isten szabad ege alatt, csupán csak veszedelem s legtöbbször halál vár reád.

Ha én most valami szorgalmas kertész volnék, a ki szörnyen haragszik rád, hirtelen fognám az ásót, vagy a lapátot s dombostul együtt a levegőbe röpitnélek.

A levegőbe! Iszonyatos még csak rá is gondolni. Micsoda halálos félelem szállna meg, hogy ha a lábad alatt nem éreznéd a

földet! A földet, a mely neked csaknem ugyanaz, a mi a halnak a viz.

És ha kínos vergődéssel, nagyijedten lepottyannál a földre, milyen gyors iramodással menekülnél a szorgalmas kertész elől. Keresve-keresnél valami alkalmas helyet, s lázas sietséggel furakodnál a föld alá. De jaj volna neked, ha az ellenséged véletlenül utólérne! Éles ásójával bizonyosan a másvilágra küldene.

Pedig vajmi keveset vétettél neki. Legfölebb a virágágyait turtad föl, a miket nagy piszmogással kicirkalmazott.

Ez a te bünöd csupán, a mi pedig nagyon is elenyésző dolog azzal a sok jótéteménynyel szemben, a miben a te hasznos munkád révén részesül az ember. Hej, pedig azt tartja a közmondás, hogy jótettedért jót várj. Jót azonban aligha várhatsz az embertől, mert nincs ám háladatosság ezen a földön.

Csak az vigasztalhat még, hogy a jótétemény semmit sem veszit, ha háladatlanra esik is.

Jól tudja a kertész, hogy mekkora nagy a száma a sok féregnek, bogárnak, a

mi a földben él és szörnyü kárt tesz a virág, a fa gyökerében. Ez a sok ártalmas féreg a te eledeled. Ezeket pusztitod éjjel-nappal, télen-nyáron.

De azt nem tudja ám mindenki, hogy mennyi fér el a te örökké éhes kis bendődben. Sem azt, hogy a férgek száma, a mit a gyomrod naponta megemészt, kétszer-háromszor annyit nyom, mint a saját tulajdon tested! Sokat dolgozol, sokat is kell enned. És azért mégis mindenki üldöz!

Volt idő, a mikor az ember még nem mívelte a földet. Akkor bizonyosan szabadon járhattál-kelhettél a föld hátán. Nem bolygattad sem a szántóvető, sem a kertészember földjét. Hát nem is volt bántódásod.

De a mikor a vadász, a halász, a pásztor felcsapott földmívesnek, a te sorsod egyszer csak rosszra fordult. Üldözőbe vettek. Te meg a föld alá menekültél.

És ekkor kezdett átalakulni a tested földturóvá.

Alakod hegyben végződő hengeressé lett, akárcsak a furó, a szőröd pedig tömötté, simává, a mely a föld fekete szinét

öltötte magára. Füled lassankint elsatnyult, kicsinynyé lett, hogy annál könynyebben furakodhassál a földbe. Mellső lábaid valóságos ásókká alakultak s körmeid hatalmasokká, élesekké fejlődtek. Szemed, mivelhogy a föld alatt nem sok hasznát vetted neki, parányi lett, akárcsak egy-egy piciny fekete mákszem, és a szőröd alá rejtőzködött, nehogy ásásközben a föld pora megártson neki.

Ezért neveztek el aztán vaknak, undoknak még pedig azért, mert a föld alatt bujkáltál, mint akárcsak az undok féreg. És lett belőled vakundok, vagy, a hogy most neveznek, vakondok.

Csaknem bizonyos, hogy a vakondok nagy idő multán teljesen elveszti a szemevilágát. Azzal, hogy a szemének nem igen veszi hasznát, könnyen világtalanná lehet. Ha tudniillik egyre jobban elszokik a napvilágtól és folyton a föld alatt lakik, a hol persze örökös a sötétség. A szerv, a mit az állat nem használ, lassankint elsatnyul és hasznavehetetlenné lesz.

A régiek azt hitték felőle, hogy csakugyan világtalan.

Termezet zerynt wak állat az wakondag, azert mongyak ewtet wakondagnak ys, hogy semmyt nem laat.

Ezt tartották felőle a régi iródeákok. Tévedtek, mint a hogy manapság is igen sokan tévednek, a kik azt hiszik, hogy a vakondok csakugyan vak.

Az igaz, hogy nem valami sokat lát, de hát minek is látna, ha mindig a sötét föld alatt bujkál.

Gyönge szeme csak arra való, hogy észrevegye, a mikor ásásközben közelebb jut a föld felületéhez. Máskülönben megeshetnék vele, hogy egyszercsak kidugná a fejét a földből s akkor bizony könnyen elcsiphetné az ellensége. Akkor is hasznát veszi a szemének, ha már nem talál elegendő eledelt a földben s éjnek idején kibúvik a szabad ég alá, hogy valami egér, béka vagy gyík után nézzen.

De hát ekkor leginkább az ő rendkivül finom szaglása vezeti a zsákmány nyomára. Voltaképpen ez az ő szeme, ez vezeti, ez kalauzolja őt a föld sötét utvesztőin, a hová nem hat el sem a nap, sem a hold, sem az éji csillag fénye.

Messziről megérzi az eledelét, még pedig a szagáról s néha jó mélyre lehatol érte, vagy pedig megvárja, a mig besötétedik és ekkor kisurran érte a földből.

Érdekes, hogy a föld alatt is meg tudja különböztetni a nappalt az éjjeltől. Tudja, hogy mikor van éjszaka, mikor félhet legkevésbbé az embertől.

Sajnos, az ember nem igen veszi fontolóra, hogy a vakondok munkája mekkora nagy hasznára van a földjének. Azért nagy igazságtalanságot követ el, hogyha az élete ellen tör.

Elég, ha arra van kárhoztatva, hogy folyton a föld alatt, az örökkévaló sötétségben tengődjék. Ez a nyomorult élet az ő természetére is átalakitó hatással volt.

Mogorva és bizalmatlan. Nem tűr maga mellett senkit. Valóságos remete életet él. Tavaszszal, ha párjára akad, azzal is csak addig él, a mig föl nem neveli három vagy négy csemetéjét.

A párját egyébiránt szörnyen félti. Drága jószág ám a vakondoki társadalomban a feleség. Mindig véres harccal, néha gyilkossággal jár a megszerzése. A

hitvesrablás csaknem mindennapi dolog. Bezzeg gyakran megesik, hogy a házas-élet legboldogabb pillanataiban valami hivatlan vendég toppan be hirtelen-váratlan a vakondok házába. Még pedig rablási szándékkal. Ilyenkor elkeseredett harc támad a két him között.

A megzavart férj, minekutána gondosan bezárta a lakását, elszántan veti magát a vakmerő tolakodóra, ha szerét teheti, megöli és fölfalja.

Néha azonban megesik, hogy hasztalan kockáztatja életét. Mert, ha soká tart a küzdelem, a magára hagyott nőstény megunja a sok várást és egyszerüen kereket old. Uj ajtót ás az elzárt lakás falán és észrevétlenül elillan rajta. A győztes férj, a mikor visszatér, csak hült helyét találja a feleségének.

Fiainak puha fészket épit és nagy gonddal ápolja őket.

De ha fölcserepedtek, egyszerüen kiteszi a szűrüket. Hadd tanuljanak meg a maguk emberségén, korán dolgozni. Mert nagyon nehéz ám a vakondok élete.

És ekkor egymaga marad a házában,

mintha örök rabságra itélték volna. De ki tudja, hogyha él-e még benne őseinek érzelemvilága? Fölgerjednek-e még benne a vágyak, melyek ősei vérében föllángoltak? Álmodik-e mindarról, a mit az ember tőle elrabolt: napról, tiszta, szabad levegőről, kápráztató fényről?

Elraboltak tőle mindent, s mégis őt nevezik rablónak, ragadozónak. Tisztán azért, mert az eledelét ott szerzi, a hol rábukkan.

Az ember azt tartja, hogy a föld csupán az övé. Az övé minden gyümölcse, minden teremtménye. E szerint nem szabad neki a földet ott turnia, a hol kárt okoz az embernek. A vakondoknak pedig nincs annyi ereje, hogy az ember akaratát meg birná változtatni. Ő a gyöngébb. Tehát a föld alá kellett, hogy meneküljön. De az ember mindazonáltal kimondotta fölötte az itéletét.

A ki ráakad, fogja el, üsse agyon.

A vakondok azonban nyugodtan tűri kemény sorsát, és ha odalenn, az ő néma és sötét börtönében dolgozik, egyre csak dolgozik, talán eszébe jut neki az ember:

az ellensége, a zsarnoka. Ha mosolyogni tudna, talán csufondáros mosolylyal gondolna rá, hiszen a föld ura is elóbb-utóbb a föld alá kerül.

HOVIRÁG

HÓVIRÁG. ✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤

A dermedés végső napjait éli a föld. De azért erdő, mező még egy gúnyát visel. Nagy, fehér hópalástot. A tél fagyos tündére szőtte ezt csupa apró, fehér csillagokból és ráboritotta a kopár mezőre, a lombtalan erdőre.

Az égboltozat azonban már nem olyan fagyos, nem olyan sötét. Bodor aranyos felhők között bujkál a sárga napgolyó és rámosolyog olykor a domboldalra, a hol elrongyolódott már a fehér palást s helylyelközzel fekete foltok éktelenitik.

A fák, a bokrok galyain duzzadt, barna rügyek fénylenek s a mogyoró-cserjén kénsárga rojtok himbálóznak.

A szél elsepri a bozót aljáról a fony-

nyadt leveleket, a miket még az őszi vihar hordott oda s a párolgó, fekete földből félve dugja ki zöld fejecskéjét a hóvirág.

Mintha megijedt volna a körülötte elterülő végtelen fehér világtól. Nincs lombja, nincs dísze a földnek, talán jobb volna visszatérnie, minek maradjon ezen a hideg, dermedt világon csupán ő maga egyedül.

Mit ér neki az élet, ha nem csókolja a meleg napsugár, ha nem dalol neki a kis madár, ha tarka lepke nem játszik vele!

De a déli nap megszánja a szegényt. Meleg sugara tavaszszal kecsegteti, kicsalja a földből és szétbontja fehér virágleveleit. S a mint körültekint, meglátja társait, lehorgasztott virágfejükkel, mintha szomorkodnának a föld néma pusztaságán. Pedig kár, hogy annyira eped a meleg napsugár után. Neki nem szabad a tavaszt megérnie, mert a mint melegebben tűz le a nap a földre, lehullanak fehér levelei, ő maga meg sápadtan, kiaszottan omlik össze. Határkő gyanánt helyezte őt az anyatermészet a földre, a tél és a tavasz közé. A rege pedig azt mondja róla, hogy

a tél fagyos tündére addig marad a földön, a mig ki nem nyilik a fehér hóvirág. Belőle fon koszorut a fejére s igy távozik, átadva birodalmát a tavasz tündérének.

A botanikus fáradságot nem kimélve, a havas erdőt bujja. Keresi a hóvirágot. A növénytani órán elviszi a gyermekeknek az iskolába. Elmondja nekik a deák nevét: *Galanthus nivalis.* A gyermekek mohó szemmel nézik, hogyan pusztul el magyarázat közben a szép virág a tudós tanár kezében, miközben lelki szemünk előtt megjelen a napsugaras reggel, virágos rétekkel, árnyas erdőkkel, a honnan elköltözött immár a tél fagyos tündére, hóvirágból kötött fehér koszorujával.

VENDÉG A MENYORSZÁGBÓL

VENDÉG A MENYORSZÁGBÓL.

Ablakom fölött, az eresz alatt verebek fészkelnek. Odavették be magukat valami gerenda alá. De nem igen örülök nekik, mert egész nap a fejem fölött zajonganak. Hanem hát hiszen magam vagyok az oka neki. Magam szoktattam oda őket. Előbb az ablak párkányára. Persze télen, a mikor hó boritja az utcát s ugyancsak fagy odakünn, a mikor tudniillik hiján vannak a betevő falatnak. Teleszórom az ablak párkányát zsemlyemorzsával. Az én verebeim nagybátran leszállnak az ablakhoz és addig röpködnek, addig settenkednek a finom ennivaló körül, valamig tisztára el nem hordják onnan.

Reggel, még alig pitymallik, máris

ott gubbasztanak, ott dideregnek, fagyoskodnak az ablak üvegtáblái mögött, szeles, havas, csikorgó hidegben és lesik, várják a jószerencsét. Süvithet a szél, hullhat a hó, szakadhat a zápor, azért ők pontosan megjelennek minden áldott reggel. Már szinte megkövetelik tőlem, hogy odaszórjam nekik a morzsát. Mert ha néha későn ébredek, annyira türelmetlenek, hogy föllármáznak. Kellemetlen, csipogó hangjukkal hivogatnak vagy pedig be-bekopogtatnak hozzám az ablakon.

Azonban csak télen járja igy. Csak akkor szorulnak rám az én verebeim. Alighogy kinyilik az idő s az első tavaszi lehellet végigsuhan a mezőn, a réten, akkor az én szárnyas szomszédaim elpártolnak tőlem. Már kora hajnalban, a mikor még minden csöndes az utcán, a ház körül, hangos csipogással fölkerekednek. Egész nap kint barangolnak a határban és csupán napszálltakor kerülnek vissza a fészkükhöz. A költés idején csak az egyik távozik hazulról. De ha megtelik a fészek apró csemetékkel, mindakettő otthon marad. Ilyenkor hol az egyik, hol a másik gondos-

kodik az uj nemzedék etetéséről. Az öregek ekkor hű gondját viselik a fiataloknak és valóságos rabjukká lesznek nekik.

A mult tavaszszal is itt fészkeltek az eresz alatt. A házunk előtt a nagy gesztenyefa, meg a háztető voltak az ő állandó tanyájuk. Hol leereszkedtek a fára, hol pedig fölrepültek a háztetőre. Egész nap vidám csevegéssel szállldogáltak az ablakom előtt, a meleg verőfénybeu. Néha pedig le-lecsaptak az utca közepére és a porban hempcregtek.

Egy délután, a mint ablakomon kikönyökölve, fölnézek az eresz alá, öt apró veréb tátja rám rengeteg nagy száját. Már sürü toll födte a testüket, a csőrük töve azonban még sárga volt. Jele annak, hogy még nem tudtak repülni. De azért mind az öt ott gunyasztott egy sorban a ház peremén, ki a nyakát nyujtogatva lefelé, ki pedig a szárnyát emelgetve. Mintha bezzeg azon tünődnének, vajjon szárnyra keljenek-e, vagy sem. Az öregek közül az egyik, mégpedig az apjuk, a gesztenyefán üldögelt. Hol az egyik, hol a másik szemével nézte a fiait. Bizonyosan gyönyörködött

bennük, s örült, hogy annyira fölcseperedtek és megtollasodtak.

Épp akkor szállt le a nap és az alkonyati ég piros fénye ott égett a házunk peremén is. A kis madarak fakó tolla ugy tünt föl a meleg fényben, mintha biborszint öltött volna. Milyen szép is volt ez a tavaszi alkony! Még most is látom az ünnepi szint az ég alján, még most is érzem a levegő füszerszámos illatát és hallom a tavaszi fuvallat édes muzsikáját: az ezernyi ezer parányi hangot, a mely a fejem körül búg, susog, sóhajtozik és elrészegit.

Az öreg veréb folyton csipogott és a kicsinyek felé hajlongott. Nekem ugy rémlett akkor, mintha ezzel a fiait akarta volna unszolni, biztatni a repülésre. A fiatalok is odaszóltak hozzá időnkint, de azért, ugy látszott, nem igen mertek nekivágni a levegőnek. Az öreg nógató, serkentő szava nem fogott rajtuk.

Talán a fejük szédült. Nyilván azért bólogattak minduntalan. Egyszer csak előkerült valahonnan az anyjuk s a gesztenyefa tetejére szállt. A legmagasabb ágho-

gyen telepedett le. A szájában valami ennivalót tartogatott. A kicsinyek rögtön ráösmertek az anyjukra. Alighogy észrevették, éktelen csipogással tátották ki szájukat. Az anya, a csemeték siránkozó hangjára, hol felröppent, hol ismét lepihent. Édesörömest odaszállt volna hozzájuk, de nem mert, mivelhogy ott látott engem az ablaknál. Hát visszahuzódtam.

Kevéssel utóbb, hogy iróasztalom előtt ülök és gondolataimba mélyen elmerülve, elbámészkodtam, hirtelen, váratlan besurran valami az ablakon és nagy zuhanással a szoba szőnyegére pottyan, épp az iróasztalom elé. Szörnyen megijedtem és összerezzentem.

A fiam, a ki a földön játszott, a szoba közepén, nagyot sikoltott, hogy a váratlan vendéget megpillantotta.

— Veréb! . . . Azután hirtelen rávetette magát; nagy mohón, mint a macska az egérre.

És csakugyan veréb volt, félénk, ügyetlen, fiatal veréb. Fejével és mellső testével a földre kucorodva, nagypihegve ott állt tehetetlenül előttem, meg a kisfiam előtt

és meg se moccant. Mindaketten szótlanul meredtünk rá.

Egy darabig azt se tudtuk, hányadán vagyunk a nagy meglepetéstől. A fiam törte meg elsőbben a csöndet:

— Bizonyosan a mennyországból esett le . . .

— Miért?

— Mert sohasem láttam még ilyen szép kis madarat. Anyuka mondta, hogy a mennyországban minden szebb, mint idelent a földön. — És szinte reszketett a keze, a hogy feléje nyult. Szerette volna megsimogatni, megfogni és bizonyosan az ágyába vinni, ha majd lefekszik.

Nem szóltam hozzá, hanem tüstént az ablakhoz mentem és fölnéztem az eresz alá. Már ekkor csak négy kis veréb volt a ház peremén. Ugy üldögéltek ott, mint kevéssel azelőtt. Persze ők nem sejtették, hogy mekkora szerencsétlenség érte a családot.

De nem ugy az öregek. Ott röpködtek a gesztenyefa fölött, ijedten, kétségbeesetten, hangosan csiripelve, s nem tudták, mitévők legyenek. Bizonyosan az ötödik

csemetéjüket keresték, amelyik leszédült a magasságból és véletlenül a szobámba esett.

Ekkor fogtam a kis verebet és az ablak párkányára tettem. Hadd lássák meg az öregek, hová került az ő eltünt fiókájuk. De alig telt el néhány pillanat, már is ott termett az anyja. Fölvetett fejjel, szétterjesztett, rezgő szárnynyal közeledett a fiához.

A csöppség, a mint észrevette az anyját, szörnyen kitátotta a száját. Ugy látszik, éhes volt. Az öreg veréb, a ki egy darabka zsemlyét tartogatott a csőrében, hirtelen odasurrant a fiához és beletette a zsemlyét a szájába. Aztán elrepült. De a kis veréb nem birta ám lenyelni a zsemlyedarabkát, mert nagy volt. Ugy látszik, hogy azért tért vissza nemsokára az öreg. Oda szállt a fiához, bedugta a csőrét a szájába és legyömöszölte a torkán a zsemlyedarabkát.

Nagyot bámultam erre. Ez a kis jószág a legnagyobb szerencsétlenségben is arra ügyel, hogy meg ne akadjon a fiának a torkán az eledel.

Mikor az öreg elrepült, kérdi tőlem a fiam:

— Mi lesz most már a kis verébbel?

— Hogy mi lesz-e? Hát fölneveljük. És ha majd repülni tud, eleresszük.

— Hadd repüljön vissza a mennyországba, — tette hozzá nagy fontoskodással a fiam.

A madarat a kalickába, a kalickát pedig az ablak párkányára tettük. Az ajtaját azonban nyitva hagytuk. Az öregek mindennap leszálltak a kalickára, besurrantak az ajtaján és ugy etették az idegenbe szakadt csemetéjüket.

Esténkint aztán bevettük a kalickát az ablakból és a szoba egyik sarkába tettük. Ilyenkor mindig nagy gabalyodás volt a házban. A gyerekek körülállották a madarat és a földre kucorodva, nagykiváncsian nézdegélték. De csakhamar összevesztek rajta.

Ki-ki a magáénak mondotta. Lefekvés előtt a leánykák előszedték a baba-paplanokat, az egyiket a madár alá teritették, a másikkal meg betakarták. Ezt a művele-

tet annyira megszokta a kis kópé, hogy paplan nélkül el sem akart többé aludni.

Az öregek azonban egyszer csak elmaradtak. Hiába tettük a kalickát az ablakba, oda se hederitettek többé. Csak akkor vettük észre, hogy a mi verebeink eltüntek az eresz alól. A fiatalok begyakorolták magukat a repülés mesterségébe és egy szép napon szárnyra keltek. Az öregek meg, mivelhogy megtették a maguk kötelességét, a fiatalok példáját követve, szintén kereket oldottak. Gondolták, ha el tudott repülni a többi négy, az ötödik is megteheti már.

Azonban az ötödik, bár mindig nyitva volt a kalicka ajtaja, nem igen akart megválni tőlünk. Megmaradt igazi „házi verébnek". Jó dolga volt nálunk. Jobbat már kivánni sem lehetett. A szabadságot pedig nem ismerte, a madár szép szabad életéről fogalma sem volt neki. Mert rabsággal kezdte az életét. Hát nem is törte magát utána, nem is álmodozott róla. Nem ismerte a madárélet nyomoruságát, hát minek ismerje a gyönyörüségét.

Ősz derekán, mikor a mezőn a nagy természet dúsan teritett asztala eltünt, a

verebek egyszer csak visszatértek s a régi zajos élet megint tanyát ütött a házunk eresze alatt. Ekkor gondoltam, hogy a mi verebünk is elszáll végre és hozzájuk szegődik. Kivettem a kalickából és a tenyeremre tettem. Azután odatartottam az ablakhoz, hadd repüljön el. De bezzeg a mi verebünk sehogysem akarta magát rászánni, hogy odább álljon egy házzal. Sőt egyet fordult, leszállt a kalickára és hirtelen besurrant az ajtaján. A gyerekek persze, a kik e közben nagy siránkozással lesték, hogy mi lesz most már a verebükkel, nagyon megörültek ennek a váratlan eseménynek. Ujjongtak, táncoltak, cigánykereket vetettek boldogságukban. A nagyobbik lányka megjegyezte mindjárt:

— Látszik, hogy okos kis madár. Nem száll el tőlünk, mert tudja, hogy mi szeretjük.

Egyszer letettem az ablak párkányára. Gondoltam, ha leszáll hozzá a többi veréb, közibük elegyedik, s ha elrepülnek, bizonyosan velük tart. De mekkorát néztem, mikor azon vettem magam észre, hogy a mi „házi verebünk“ szörnyen megijedt a

társaitól. Valahányszor, hogy az egyik vagy a másik elrepült fölötte, összerezdült és ijedten leguggolt. Szinte odalapult az ablak párkányához.

Azóta nem zaklattam többé. De minek is, ha nem érezte magát madárnak. Megvolt a szárnya és nem tudta hasznát venni. Nem ismerte az értékét annak a kincsnek, a mely örökké utólérhetetlen vágya lesz az embernek!

VERŐFÉNY

VERŐFÉNY.

A mi cseresznyefánk kinyilott a kertben. Olyan, mintha csupa fehér csillagból szőtt menyasszonyi fátyol borulna reá. A nap heves sugarával csókolgatja. A méhek édes muzsikaszóval dédelgetik. A reggeli szellő lágyan ringatja szép virágbokrétáját és elviszi mézes illatát az éneklő madárnak, amely zöldelő lombok hűs árnyékában eldalolja neki az ébredés, az élet, az öröm örökszép énekét.

Milyen ünnepi pompában ékeskednek most a kertek!

A fák a tavasz szép ünneplő köntösét öltötték magukra. Fehérek, rózsasziniiek. Legszebb köztük a körtefa. Olyan, mint valami fehér, fodros selyemruhában büszkélkedő urinő. Csupa fehér rózsa, habzó

csipke, lengő fátyol boritja. Mintha ő volna a kert ragyogó, ifju királynéja. A szilvafa már szerényebb. Ártatlan, fehérruhás leánykának nézné az ember. Szinte félve huzza meg magát a karcsu barackfák között. Ezek a kertünk bájos tündérei. Ragyogó, rózsaszinü ruha van rajtok. Valóban azt hinné az ember, hogy ők a diszes tavaszi násznép szép nyoszolyólányai.

A zöld hegyek alján, a kék folyók mentén, a virágos nagy rónaságon viritó kertekben üli most menyegzőjét a tavasz.

Szép vagy, hazám, de még szebb vagy most a te viritó kerteiddel! A leányka dala, a madár éneke, a méh zsongása édesebben zeng, vidámabb az ég, ragyogóbb a napsugár, illatosabb a szellő most a te kerteidben. Ugy rémlik, mintha nagy költőid lelke bolyongna a nyiló fák között és néma dallal dicsőitenék a szép haza ékes tavaszát.

Réges-régen nem ilyen volt még minálunk a tavasz. Nem voltak akkor kertek. Nem nyilott akkor a körtefa, nem ragyogott rózsás szinpompájában a virágzó almafa.

Ősapáink a Kárpátok lombos erdeiben, a nagy Alföld virágos rónáin ünnepelték a tavaszt. A szálas leventék a tölgyek feslő bogaival koszoruzták szellős sátrukat. A szép hajadonok a lápok halvány rózsáival ékitették barna hajukat. Hanem azért akkor is méh zsongott a rét virágán, pacsirta énekelt a verőfényes levegőben, gólya kelepelt az ingó náderdőben, gyöngyvirág nyilott a liget illatos árnyékában. Akkor is magyar szó hangzott a szép leány dalában. Akkor is, most is, és legyen ezentul is, örökké igy.

Fönt vagyok a hegyen. Fölöttem a felhőtlen, tiszta májusi ég, a magasban lebegő pacsirta énekével. Mögöttem az erdő ezerféle hangjával. Alattam a dombok, a mezők, a vetések zöld és barna, szabályos tábláival.

Most jövök az erdőből. Lelkem még mámoros az ébredő természet édes muzsikájától. Száz meg száz vékonyka madárhang szólalt meg egyszerre. A lombos galyakról, a magas ághegyekről, a sürü bozótból, a kúszó ágszálak függő sátrából más-más zengő hangok szálltak felém.

A lombos ágakon aranyos fejü királyka, fürge cinke, flótázó sárgarigó vetélkednek énekükkel. A magasban ringó ághegyeken feketerigó trillázik. Valahol az erdő mélyében vadgerlice búgása hallatszik. Közbe-közbe a kakuk is megszólal valami erdőszéli bükkfán. Valóságos dobolást visz véghez a zöld harkály. Egy száraz ágba kapaszkodva, erős csőrét verdesi hozzá. Szinte visszhangzik tőle az erdő. A harkály le-leszáll a fa mohos derekáról és pompás szinü tollát mutogatva, koronkint nagyokat rikkant.

A szomszéd fán gubbasztó szajkó odapislant néha a szép madárra, majd a hangját utánozza, azután fölszáll a fa tetejére és elkezd hangosan énekelni, akárcsak a rigó, vagy a fülemile. Egy pintyőke röpköd ágról-ágra, végre elrejtőzik a zöld levelek közé és rázendit gyönyörü énekére. Bizonyosan a gyöngyvirág illatának örül olyan nagyon. S vele örül, ujjong a többi madár.

A gyöngyvirág most bontogatja lehajló, hófehér, apró csengetyüit. Még egy hónappal ezelőtt szürke haraszt, korhatag,

barna levelek födték a földet. Most zöld selyemszőnyeg borul rája. A tavasz nyirkos párával telt, langyos lehellete végigjárta a korhadt levelek alatt szunnyadó élet magvait, csiráit. S a mint rájuk tűzött a májusi nap meleg sugara, hirtelen kidugták halványzöld fejecskéjüket. Most pedig magukra öltötték ünneplő köntösüket. A hófehér gyöngyvirág, a sárga kankalin, a kékes szinü tüdőfű ünneplik a tavaszt. Nyiló galagonya-sövény között vezet lefelé az ut. A fehér virágokat vadméhek, dongók zsongják körül. Lent a dombokon, a szűk ösvények hosszában orgona virit. Egy barátka-fülemile csattogó éneke száll felém az illatos szellő szárnyán. Az orgonavirág fölött zöldes fényü bogarak szállongnak. Aranyos szárnyuk föl-fölcsillan a meleg verőfényben.

A rét felől fecskefarku pillangó emelkedik a magasba. Mintha a fölöttem lebegő pacsirta dalát követné. A fénylő levegőben ráakad párjára. Ekkor játszva kergetik egymást. Végre hirtelen lecsapnak és eltünnek a réti virágok ezrei között.

Fönt a fényhullámokon nem volt

szavuk egymáshoz. Lehet, hogy a szárnyuk vonaglása fejezte ki egymás érzelmeit! Az anyatermészet megvonta tőlük a hangot. Mire való is volna nekik a beszéd. Hiszen abban a tarka virágbirodalomban amugy is annyi a zümmögő, fecsegő teremtmény. Hadd suhanjanak el némán, szótlanul fölöttük. Szálljanak a magasba, mint valami édes álomképek, s vigyék el azoknak, a kiket olyan nagyon szerettünk, a kik talán a nap fényes sugárözönében, láthatatlanul ünneplik most velünk a tavaszt, lelkünknek titkos érzelmeit, sóvárgó, forró vágyait. A kakuk ismét megszólalt valahol. Bizonyosan a dombok alján csergedező patak partján, valami örökké szomjas nyárfa susogó levelei között.

Ha nem látnám a nyárfát, a törpe fűzfákat, akkor is eltalálnám, hogy amott bizonyosan kis patak vize folydogál. Fecskék röpködnek fölötte, cifra vonalakat rajzolva a derüs égboltra. Csicsergésük tisztán ide hallik. Hol vidáman, hol szomoruan hangzik. A mint a lágyan lengő szellőnek tetszik. Alkalmasint szitakötőket zavartak föl a sárga vizi boglárka

hüs rejtekéből. Azokat űzik olyan eszeveszetten, mintha legalább is valami drága kincsről volna szó. Ha ugyan van a fecskék társadalmában drágább kincs a szitakötőnél. Egy-egy elcsapong ide is, és az orgonabokor szép lilaszinü virágja fölött lebeg. Fátyolos szárnya sajátszerüen reszket, s az egyik kék, a másik zöld zománcos fénynyel ragyog.

De a fecskék egyszerre csak eltünnek. Olyan hirtelen, mintha az ég nyelte volna el őket. Ugy látszik, szörnyen megijedtek.

Két nagy madár kereng fejdelmi méltóságban a kéklő magasságban. Kétszer, háromszor, talán ötször is magasabban, mint a szüntelenül éneklő pacsirta. Evezőtollukról és hosszu nyakukról, bár igen magasan lebegnek, észre lehet venni, hogy gólyák. Mit keresnek ők most itten? Talán bizony későn keltek vándorutjokra.

Valami rekedt lárma hallatszik a szomszéd kökénybokorból. A zöldleveli béka szólalt meg. Melege van. Dél felé jár az idő.

Már a falu is előbukkant. A templomot már jól látom. De csak a piros tor-

nyát. Tetejét elfödi a nagy hársak sötét lombja.

Galambok szállnak föl a torony pereméről. Megszólalt a déli harangszó. Milyen különös a hangja. Szinte bóditó. Olyan, mint a tavasz illata, fénye, édes zsongása.

A falu előtt, a kaszálón, üde, zöld gyepen, sárgapelyhes libuskák legelnek. Szép kis leány őrzi őket. Ingujjban, kék, rövid szoknyában. Az árok partján ül. A mint meghallja a harangszót, hirtelen felszökik s a libuskákhoz siet. Azután két kezével szétveti piros kötényét és, valami dalt dudolva, hazafelé hajtja pipegő, sárgapelyhes nyáját.

HEGEDÜSÖK A RÉTEN

HEGEDÜSÖK A RÉTEN

Szép nyári délutánon elüldögéltem az erdei rét illatos füvében, nekitámasztva hátamat valami lombos fa mohos derekának s belemélyedtem a nagy, az örökkévaló természet titkaiba.

Fejem fölött zöld hernyócska ereszkedett le a fáról. Vékonyka selyemszálon csüngött alá a csöpp jószág. Koronként meg-megállt, mintha méregette volna, hogy mekkora távolságra esik tőle a föld. Azután mind lejebb ereszkedett. Miközben szellő kerekedett és ide-oda lóbálta a levegőben.

Ezzel bizonyosan nem vetett számot a hernyó, a mikor utra kelt. Mert szörnyen megijedt és kétségbeesetten vergődött a szédítő magasságban. Ugyan mi késztette

a hernyót a veszedelmes utra? Hiszen odafönn a lombok árnyékos kastélyában csöndes, nyugodalmas otthon kinálkozott neki. De hát minek rohan neki az ember is a veszedelmekkel teljes világnak!

A hernyónak azonban nem veszett kárba minden fáradsága, erőlködése. Mintha valami büvölő, titkos erő vonzotta volna a földre, oly eszeveszetten iparkodott most lefelé. Még egy utolsót lenditett a testén, s egyszer csak lent termett a rét ingó fűszálai között, a ragyogó verőfényben.

Szemem pillantása ekkor valami tarka sáskára tévedt. A szárnyfedője szürkésbarna volt. Ha egyet-egyet emelintett rajta, látni engedte szép, eleven piros szárnyát. Ugyanazon a fűszálon ült, a hová a hernyócska telepedett le az imént és muzsikált. Azután szép lassan fölfelé igyekezett a fűszálon, hol jobbra, hol balra tapogatózva csápjaival, s nagy gyorsan, szinte izgatottan mozgatva szájrészeit.

De csakhamar megállapodott, mert a fűszál nem birta el testének a sulyát. Lekonyult a földre. Ez azonban nem igen hozta

ki sodrából a sáskát, hanem erősebben belecsimpaszkodott a fűszálba s ujra rázendített a nótájára. Hosszu hátsó lábait föl és alá vonogatta. Ugy rémlett ekkor, mintha a két lábának ütemes mozgása idézte volna elő a sáska ismert cirpelő hangját. S a dolog csakugyan ugy áll.

Ha nagyitó üveggel megvizsgáljuk a sáska két hátsó lábát, a lábszár belső részén vaskos, kiemelkedő eret veszünk észre. Ez az ér a sáska hangszerének egyik alkotó része. A hegedü vonója. A sáska vonója nem szorul gyantára, mert már természeténél fogva érdes. Az érdességet pedig a lábszár kiemelkedő erén levő hosszu fogsor adja meg a vonónak. Ez a fogsor 85—120 parányi fogacskából áll. A fogak egyenlő távolságban, mintegy $^1/_{20}$ miliméternyire fekszenek egymástól.

Ha már most a sáska lábszárának belső fogazott részét a szárnyfedő kiemelkedő erein végigvonogatja, az ereket rezgésnek inditja. A rezgő erek idézik elő a sáskának ismert éles, cirpelő hangját, épp ugy, mint a hegedüszót a vonó által hullámzásba hozott hegedühurok.

A sáska szerencsésebb muzsikus, mint akármelyik cigányprimás. Mert két hegedün játszhatik egyszerre. Két hosszu hátsó lábával egyszerre hegedül mind a két szárnyfedőn, bámulatos gyorsasággal, hol az egyik, hol a másik lábát vonogatva föl és alá.

Ez a gyorsaság azonban nem mindig egyforma. És mindig a levegő hőmérsékletétől függ. Minél melegebben süt a nap, annál frissebben, annál hangosabban szól a sáska hegedüje. Ennek is megvan a maga oka. Tudvalevő dolog, hogy sáskáéknál csupán csak a férfi tud hegedülni. A nő néma. Minél melegebben süt a nap, annál szerelmesebb a férfi és ennélfogva annál hevesebben muzsikál életpárjának. Ez a muzsikaszó az ő szerelmes szivének a tolmácsolója. Ezzel hivogatja, édesgeti magához néma menyasszonyát. A sáska 15 C. fok mellett nyolcvanszor cirpel egy perc alatt, 21 fok mellett már százhuszszor cirpel. Tehát a mint egy fokkal magasabbra száll a levegö hömérséklete, hat-hét hanggal többet cirpel a sáska.

Hasonló módon hegedül csaknem vala-

mennyi sáska. Csak a pusztitásairól nevezetes vándorsáska nem cirpel. A süvitő zúgás, a mi a repülő sáskának seregét kiséri, nem egyéb, mint az ezernyi ezer szárny gyors rezgése, meg a falánk száj rágószereinek csikorgatása, hangos recscsenése.

A vándorsáskát eme tulajdonságairól már Szent János is ismerte. A mennyei jelenésekről irt könyvében ilyképpen jellemzi ezt a veszedelmes állatot: „És azoknak szárnyaiknak zúgások, mint a szekereknek vagy mikor sok lovak száguldanak a viadalra."

A sáskákhoz hasonló szöcskék csupán a szárnyukkal cirpelnek. Vonó gyanánt nem a lábukat, hanem a balszárnyukat használják. A balszárnyfedőn fűrészformáju ér emelkedik ki. Ugyanolyan, mint a sáska lábán. Ez a vonó. A jobbszárnya a hegedü. A jobbszárnyfedőn kiemelkedő erek a hegedü hurjai. Ha a szöcske hegedülni akar, balszárnyát a jobbszárnyára fekteti és ide-oda vonogatja. Ezzel rezgésbe hozza az ereket. A rezgő erek idézik elő a cirpelő hangot.

A gyönge tücsöknek is hangos a szava! Ezt tartja róla a régi közmondás. Hangos különösen az alkony csöndes óráiban, mikor kint üldögél a háza kapuja előtt és vigan hegedülget néma életpárjának. Az ő hangszere is csaknem szakasztott olyan, mint a szöcske hangszere. Csakhogy a tücsök hegedűjén csupán csak egy húr van. Ez a húr az egyik szárnyfedőjén levő vaskosabb sima ér.

A másik szárnyfedőjén kiemelkedő ér, akárcsak a szökcsénél, szintén fogas s mintegy 130—140 fogacska van rajta. Ez a vonó. Ennek a fogas érnek a sima eréhez való dörzsölésével támad a tücsök élénk cirpelő hangja. A tücsök tetszése szerint hol a jobb, hol pedig a balszárnyát használja vonóul. A házitücsöknek a szava sokkal hangosabb, mint az előbbié. Ez onnan ered, hogy a vonóján több a fogacska. Valami kétszáz van rajta.

Leghangosabb a szava azonban a kabócának. Nálunk csupán a déli részeken, különösen pedig a tengerparton él, a hol a rekkenő nyári napokon éles, fülsiketítő zajt visz véghez. A tengerpart nyári hő-

sége el sem képzelhető e nélkül a furcsa muzsika nélkül. Reggeltől estélig szüntelenül visszhangzik a rét, a liget a kabóca muzsikájától.

A régi görögök, meg a rómaiak kalickákban tartogatták ezt a hangosszavu bogarat. Nagyon kedvelték az énekét. Sőt Anakreon, a görög költő, ódát is irt róla s nagy álmélkodással méltatta énekét. A kinaiak is kedvelik a kabócát. Ők is, épp ugy, mint a régi görögök, apró kalickába zárják s ugy gyönyörködnek rajta.

A kabóca azonban nem hegedül, hanem dobol. Az ő hangszere valóságos egyfenekü dob. Az állat potrohának alsó részén valami kerekded mélyedés van. Ezen a mélyedésén, akárcsak a dob fenekén, finom hártya van kifeszitve. Ezt a hártyát az állat egy izom segitségével rezgésnek inditja. A rezgés idézi elő az élénken zizegő hangot.

A kabócánál is csupán csak a hím muzsikál. Ezt már Xenachos, a görög költő is tudta, a kinek bizonyosan valami házsártos felesége lehetett. Legalább erre vall ama nem éppen udvarias mondása a költő-

nek, hogy „boldog teremtés a kabóca, mivelhogy néma az ő felesége!“

De ugyan mi hasznát veszik ezek az apró állatok a hangjuknak? Tudjuk, hogy a hang az érzelmek, a vágyak, az állat belső állapotának a kifejezésére való. Más érzelemnek, más a hangja. A kutya örömét szükölléssel, fájdalmát nyöszörgéssel, félelmét vonítással szokta kifejezni. A ló örömében nyerit, félelmében horkol. Tudjuk azt is, hogy a hang nemcsak magának az állatnak, hanem társának is szól. Ha a méhecske veszedelemben forog, figyelmeztető szavára néha az egész raj kirepül a kasból. A kakas intő szavára, a mikor valami ragadozó madarat pillantott meg a levegőben, a tyukok elrejtőznek. Ha jó falatot talál az udvaron, hivogató szóval figyelmezteti rá a tyukot. Szintugy tesz a tyuk apró csirkéivel, ha eltávoznak tőle, hivogató szóval gyüjti egybe őket. Az éneklő madár hivó szavára rögtön ott terem a párja.

Ugyanez a célja a sáska, a szöcske, a tücsök meg a kabóca hangjának is. A madár énekével csalogatja, mulattatja, gyö-

nyörködteti életpárját. Ezek a rovarok is szintugy hivogatják, figyelmeztetik, szórakoztatják egymást a hangjukkal. És ki tudja, hogy mennyi más érzelmet fejez ki az ő hangjuk? Micsoda szeretet vagy gyülölség, fájdalom, rettegés és öröm rejlik a sáska vagy a tücsök egy-egy cirpelő hangjában, a mit csupán csak ők tudnak, mi azonban képtelen vagyunk megérteni!

ELNÉMULT AZ ERDŐ

ELNÉMULT AZ ERDŐ.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Elnémult az erdő. Ki tudja, merre járnak most az ő lakói: a rigó, a fülemile, a pintyőke, a kakuk, meg a többi dalos madár. Sóhajtva lengedez az őszi szél a sárgult fák között. Mintha ő is azt suttogná: „Hol vagytok? Merre jártok?" Üresen áll a fészkük a sápadtlevelü ágon. A puha, meleg fészek, a hol valamikor vígan szólt az ének. Itt hagyták, elpártoltak tőle, messze elvándoroltak, hegyen, völgyön, tengereken által, melegebb hazába. Hogy itt ne érje őket a tél fagyos lehellete.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Csak a harkály kopog még valahol az erdő mélyén. Kopogása ugy rémlik,

mint a lélekválasztó harang szomoru kongása. Az erdő fölött sötét felhőt hajszol a szél. Az utolsó költöző madarak dél felé vonulnak. Mintha őket bucsuztatná a harkály. Szorongva nézzük a távozókat. De megvigasztal a remény, hogy tavaszkor ujra visszatérnek hozzánk. És akkor megint víg ének zendül a leveles ágon, lágy zsongás kél a harmatos fűszálon.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Csak a száraz levél zörög halkan a bokor alján. Egy árva sün kapargál a sápadt fűszálak között. Gödröcskét ás a földben. Telehordja mohával, száraz falevéllel. Puha meleg ágyat vet magának. Ott tölti majd a telet, mély álomba merülve, illatos szellőről, vadvirágos rétről álmodozva. Minek is maradna télen odakünn, mikor olyan fagyos és sötét a lombtalan erdő, mikor olyan puszta és kopár a havas mező, mikor azok is a dermedt föld alatt alusznak, a kiket eledelül szánt neki a gondviselő természet. Hiszen ha nem merülne téli álomba, éhen pusztulna el a szegény.

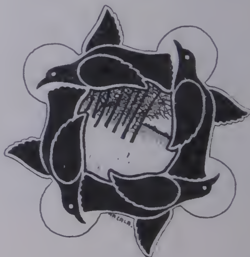
Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Elsorvadt a fecskefű ágasbogas

szára, lehullott a csipkés-fodros levele. Összedőlt a csiga árnyékos lugasa. Nincs, a ki szomorkodnék rajta. Elment a kis gazdája, el bizony a föld alá. Elvitte magával kacskaringós kis házát is. De előbb jól bezárta az ajtaját. Fedőt épitett héja nyilására. Igy aluszsza át a telet, avar alá, földi üregbe rejtőzve. Süvithet a szél, csikoroghat a hó odakünn, nem törődik vele. Ha majd szebb lesz a föld, ha szép tavasz mosolyog erdőn, mezőn, ő is fölébred majd és kinyitja kapuját, hadd járja át házát a tavasz illatos szellője.

Minden olyan csendes a hervadt lomb alatt. Az erdő fekete madarai, a varjuk is otthagyták már szellős fészküket. Amott látni még őket, a mint a széles róna fölött keringélnek. Üressé, kietlenné lett az erdő. Hát ők is kereket oldottak. Most telelőre mennek a tanyák, a falvak közelébe, a hol meleg szállást nyujt nekik az asztag, egy-egy lisztes magvat a kazal. A szajkó is velök tart, meg a szarka. Őket követi a harkály, a sármány. Ők is elbucsuznak az erdőtől. Mennek a faluba. Ott töltik majd a telet a kertekben, az udvar körül. Kony-

nyebben megszerezhetik ott mindennapi kenyerüket, mint az elnémult lombtalan erdőben.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Az erdei kis patak sem csergedez már. Ellepte szép, tiszta vizét a sok hervadt levél. Milyen más volt itt minden, a mikor még a galagonyabokor nyiló virága hullatta fehér levelét a vizre. Ide jártak az erdő szomjas madarai hűsölni, itt szökdelt a fürge barázdabillegető a virágos parton, itt szálldogált virágról-virágra a tarka pillangó, a kék szitakötő, az aranyos bogár, a zsongó méhecske. „Ki tudja, hol vannak? Ki tudja, merre járnak?“ suttogják az ágról szakadt sárga falevelek, a mint lassan, egymást követve, hulldogálnak, egyre hulldogálnak.

BATU KÁN

BATU KÁN.

Nem a tatárcsordák ama hirhedt vezetőjéről esik itt szó, a ki édes hazánkat valamikor tüzzel-vassal pusztitotta, garmadákat rakatott a holtakból s a koronás királyt földönfutóvá tette. Nem róla, hanem egy jóravaló, jámbor háziállatról, a mi kutyánkról, a mely teljes életében még a légynek sem ártott és békés, nyugodt, szelid természeténél fogva inkább beillett volna báránynak, mint kutyának.

Hiszen a szőre is szakasztott olyan volt, mint a bárányé. Gyapjas, göndör, szép fehér. Termetre azonban alacsonynak, inkább zömöknek tetszett. Nagy leffentyü a füle, hosszu, lompos farkával pedig csaknem a földet söpörte. Járása nehézkes, lomha volt. Cammogva, szinte vánszorogva lépegetett.

A fejét sohasem hordta magasan, hanem mindig lecsüggesztve, mintha valami keserves bánat nyomta volna a szivét. Különösen a szeme tünt föl az embernek. Kiritt belőle a szive, lelke, egész természete. Szemének nedvesen fénylő, nagy, fekete karikáiban csupa jóság, béketürés, hűség, odaadás rezgett. Bezzeg igen sok ember megirigyelhette volna tőle ezt a szelidfényü, sokatmondó szempárt!

Batu kán volt a neve. Furcsának elég furcsa név, de csak akkor, hogyha kutya viseli. A mi udvarunkon azonban nem igen ment furcsaságszámba az ilyenféle dolog. Mert hiszen nálunk minden háziállatnak megvolt a maga neve. Kezdve a lótól, le egészen a galambig.

Ez pedig kis öcsémnek köszönhették. Öcsém nagy rajongója volt a történelemnek, és abban lelte örömét, hogyha háziállatainkat e szép tudományból szedett nevekkel elkeresztelhette. Arca sugárzott, szeme villogott a gyönyörüségtől, valahányszor a tornácon üldögélt, olvasgatott, s az udvaron egyszer csak hangosan kiáltotta édesanyám, a hugom vagy valamelyik cse-

léd: Hannibál! Hamilkár! Nabukodonozor! Ramszesz! Szennakherib! Cézár! Attila! Napoleon! Leonidás! Dárius! Nagy Sándor! Vagy pedig: Fausztina! Frine! Kleopátra! Messzalina! Fornarina! Ildegonda! Szemirámisz! Belkiss! Aszpázia! Ezek voltak a tyukok, libák és kacsák, meg aztán a tehenünk és a kecskénk. Az előbbeniek pedig a gunárok, meg kakasok, a lovunk, a macskánk, a szarkánk és még egy kutyánk. Hatalmas komondor, névleg Nagy Sándor, a ki a házunkat, udvarunkat, kertünket őrizte.

Batu kán e fényes történeti nevek között legjobban szerette a Hannibál nevet. Alig hangzott el az udvaron, Batu kán ragyogó, szinte mosolygó szemmel, lompos farkát szeliden csóválta, fejét hol lehorgasztva, hol pedig fölkapva, nyájasan, hizelgően, kedveskedve közeledett feléd és ugy nézett rád, mint a szerelmes ifju, a kinek a kedvese imádott nevét emlegetik.

— Hannibál! Hannibál!

És Batu kán halkan szükölve, meghunyászkodva sompolygott melléd. Majd elébed feküdt, okos fejét két lábára fektette s

oly hálás ragaszkodással pillantott rád, mintha mondani akarná:

— Az, Hannibál. Szeressétek a jó Hannibált! — A ki pedig nem volt más, mint udvarunk egyik nyomorék kakasa.

Szegény Hannibál! A szived megesett rajta, hogyha ránéztél. Kakasnak jött a világra, hanem azért minden volt, csak kakas nem. Alig volt nagyobb egy jókora jércénél. Az egyik lába rövidebb volt a másiknál. De azért nem bicegett, mert a hosszabb lába erősen kifelé hajlott. Taraja is alig volt a fején. Fehér tolla csupán csak a derekát födte. Feje, lába, nyaka csupasz volt. Keresve-kereshettél rajtuk egy-egy szál tollat. A kakast jellemző szép, hosszu farktollaknak a nyoma sem volt rajta. Kukorékolni sem tudott. Néha ugyan megerőltette magát, hogy szinte beleszakadt. Nyakát kinyujtotta, fejét görcsösen rángatta, száját meg kitátotta. De azért egy szánalmas rekedt hangnál többet nem igen birt kinyekegni. Ilyenkor a tyukok hátranéztek, feléje fordultak és álmélkodva, szinte megvetőleg pillantottak rá. Mintha mondani akarták volna:

— Ez is kakas?! . . .

És csakugyan. Nem volt a tyukok között egy is, a ki Hannibált szivelhette volna. Folyton bolygatták, piszkálták, csipdesték, mardosták. Mert hiszen neki amugy sem vehették hasznát, mint teszem azt Hamilkárnak, az udvar fölfuvalkodott, dölyfös, büszke kakasának, a ki begyesen, hetykén, nagy pipeskedve járt-kelt a tyukjai között. És bezzeg sokszor megesett, hogy véresre verte Hannibált, ha olykor fölbuzdult szegényben a kakasvér és valamelyik tyuknak udvarolni mert.

Igy esett meg aztán, hogy Hannibál lassacskán kivetkőzött kakas természetéből és egyre jobban fejlődtek ki benne a tyuk tulajdonságai. Az elárvult csirkékhez szegődött s azokat vezetgette a szemétdombra, nekik kapargált, keresgélt. Alkonyatkor elvezette a csirkéket a tyukólba. Melléjük simult, a szárnyával takargatta őket és velük töltötte az éjszakát.

Hamilkár azonban ezt is rossz szemmel nézte. Nem igen volt inyjére, hogy a nyomorék kakas beleártja magát a tyukok dolgába. És addig-addig nyaggatta, gyötörte.

kínozta a szegényt, valamig ki nem marta a birodalmából.

Batu kán mindezt figyelemmel kisérte. Tapasztalásból tudta, hogy micsoda keserves lehetett Hannibálnak az élete. Hiszen ugyanigy bánt el vele Nagy Sándor, az elbizakodott, ördöggel határos gonosz komondor is, a mig láncra nem került. Azóta kicsit megjuhászodott és nem igen hetvenkedik már vele.

Batu kán nagyon megsajnálta Hannibált és oltalmába vette. Folyton körülötte settenkedett, majd hozzá dörgölődött, a fejével simogatta, szeliden bökdöste, nyaldosta.

Hannibálnak, ugy látszott, jól esett a gyöngéd szeretet, a mivel elhalmozta volt a kutya. Mert nap-nap után jobban vonzódott hozzá. Miglen egyszer csak azon vette magát észre, hogy el sem tudna lenni többé Batu kán nélkül.

Igy lettek jóbarátokká Batu kán és Hannibál.

Látni kellett volna őket, a mikor meleg nyári napokon a kut mellett, a nagy szomorufűz árnyékában hűsöltek!

Batu kán végighasalt a földön s ugy pihent, Hannibál a hátára lépett, szépen összekuporodott s fejét a kutya fejére fektetve, órákhosszat elgubbasztott a pajtása hátán.

Dehogy mert volna ilyenkor megmoccanni Batu kán! Mereven, mozdulatlanul feküdt. Bizonyosan attól tartott, hogy fölzavarja álmából hű pajtását. Még a legyet sem merte elüzni testéről, pedig ugyancsak bosszantotta.

Az éjszakát is együtt töltötték, a félszer alatt. Hannibál most már oda sem hederitett a többi aprómarhának. Még akkor se ment közibük, hogyha magot hintettek nekik. De hát minek is elegyedett volna a háládatlan népség közé, amikor Batu kán még az eledelét is megosztotta vele!

Nem érezte ő már magát sem kakasnak, sem tyuknak. Hiszen még kukorékolni sem kukorékolt többé. Azt is elfelejtette. Alkalmasint a Batu kán kedvéért szokott le róla.

Batu kán mindig hű kisérője volt Hannibálnak. Folyton szemmel tartotta barátját, nehogy valami baj érje. Különösen

Hamilkártól féltette. A hatalmas, szép, sárgatollu kakas, bár nem igen volt oka a féltékenykedésre, ha csak szerét tehette, nekiment Hannibálnak. Batu kán, a ki mindig résen állt, mindannyiszor visszaverte a Hamilkár támadásait.

Egyszer azonban keservesen megjárta a harcias vérü kakas.

Hannibál egy reggel belopta magát a tyukólba. Hogy mi vitte rá, azt aligha tudnám hamarjában megmondani. Lehet, hogy valamelyik tyuk után ment.

Hamilkár, a ki folyton a nyomában volt Hannibálnak, egyszer csak utána vetette magát. Persze azonnal nekiesett Hannibálnak s ugyancsak ellátta. De Batu kán sem volt ám rest. Hirtelen iramodással a marakodó kakasok után rohant, elszántan csapott le Hamilkárra, és megragadta a nyakát. Ugy vonszolta ki az udvarra s addig el sem eresztette, a mig ki nem szabaditottuk a foga közül.

Azóta Hamilkár is alábbhagyott az ő harcias viselkedésével. És Hannibál ezentul nyugodtan, zavartalanul élhetett volna hű barátjával, a derék Batu kánnal,

hogyha valami szomoru esemény véget nem vet zaklatott életének.

. . . A kert felől hirtelen szél kerekedett és elárasztotta az udvart édes violaillattal. A virág erős, átható illata, meg a nyugati égbolton tornyosuló sötét felhők után itélve, ki-ki könnyen eltalálhatta, hogy zivatar van kitörőfélben.

Nem is késett soká. Kis idő mulva sürün gomolygó porfelleg borult a kert fáira és eltakarta a szemhatárt.

Nemsokára megeredt az eső és utána akkora zápor, hogy a hegyekről vad rohanással ömlött le a viz és leárasztotta az utcát, a mely egyszeriben megáradt folyónak látszott s nőttön-nőtt, örvénylő, hánykódó, sárga habjaival tovairamodva, mintha magával akarta volna sodorni az egész falut.

Mikor kimentünk a tornácra, hogy megnézzük, vajjon mi történt a közben az udvaron, hát hüledezve vettük észre, hogy a rohanó ár utat tört magának a kertek felől és az udvarunkat is elöntötte. Képzelhető, hogy vége volt a sok szép virágnak, meg a veteménynek.

A viz az udvaron egyre magasabbra emelkedett s már-már azzal fenyegetett, hogy benyomul a lakásunkba és kizaklat bennünket, akárcsak az ürgét. A veszedelem komolynak mutatkozott, mert a viz most már minden oldalról körülfogta a házunkat.

Csak akkor vettük észre, hogy a nagy kaput csukva felejtettük. Ez volt minden bajnak az okozója, mert a viz máshol nem törhetett magának utat. Azért is emelkedett olyan rohamosan. Vagy kinyitni, vagy pedig az utca felől betörni, ledönteni a kaput! Ezt kellett rögtön megcselekedni, hogy utat nyissunk a dagadó árnak . . .

Mikor a kapu a szomszédok fejszecsapásai alatt bedőlt, az udvarban összegyült viz eszeveszetten, zugva tört ki az utcára, mindent magával sodorva, a mi az utjába került. A többek között egy nagy ládát is, amely a kertajtó mellett uszott a vizen.

Batu kán ült rajta és bambán nézte a csapkodó habokat, amelyek minden pillanatban azzal fenyegették, hogy ládástul együtt kiragadják az utcára, a hol menthetetlenül vége lett volna. Azonban a láda

szerencsére a kut és a szomorufűz között megakadt. Nem volt tehát mitől tartania.

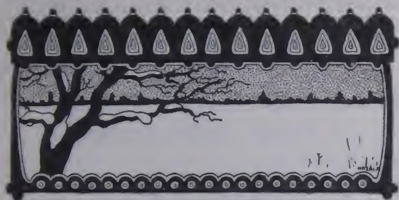
Ekkor jutott eszünkbe Hannibál. Gondoltuk, hogy bizonyosan elpusztult a tehetetlen jószág. De mégsem.

Ugyanabban a percben azon vettük magunkat észre, hogy a szegény Hannibál a habok között vergődik. Nagy erőlködéssel iparkodott a láda felé. Bizonyosan azt akarta elérni. De hasztalan. Nem tudott uszni a szerencsétlen. Hol alábukott, hol ismét a viz fölött lebegett. Egy ilyen pillanatban vette őt észre Batu kán.

Nem igen tétovázott. Rögtön barátja után vetette magát. Azonban az ár, a mely épp akkor szabadult ki a kapun, mindakettőt magával ragadta. De nem is került többé vissza sem Hannibál, sem a derék Batu kán.

DERMEDÉS

DERMEDÉS.

Tul a kaszálón, a hol a patak vize folydogál, fiatal nyárfák koszoruzzák a hegy alját. Hűvös őszi alkonyatokon ezeken a fákon gyülekeznek a rét, a kertek madarai és hangos csevegéssel tanakodnak hol töltsék a hideg, deres éjszakát. És a mint nap-nap után igy tanakodnak, egyre ritkulnak az ágak, hullanak a sárga levelek s nesztelenül peregnek alá a patak vizére, a szintelen, puszta földre. Egy nap aztán arra ébrednek föl, hogy a fák sárga köntöse, mint valami szennyes rongy, ott hever a földön. Ekkor dideregve bujnak össze a lombtalan, kopasz ágakon és szomoruan nézik a nagy változást. Az őszi köd befátyolozza a földet s homály, némaság,

dermedés váltotta föl a fényt, az eleven, zsongó életet.

*

Homály, némaság, dermedés . . . Hiszen ez a halál! Szemünk elhomályosodik, szivünk elnémul, testünk megdermed . . . Meghalunk . . .

*

Lehull a falevél s az őszi szél sötét hantok alá fekteti. Elkorhad aztán s a földi röggel egybeolvad. Porrá lesz. A mi testünk is összeroskad majdan s a halál fagyos lehellete megássa neki a sirt. Mivé lesz aztán a föld alatt? Ugyanaz, a mi a falevélből. Por.

Ysa pur es chomuv vogmuc!

Annyi bú, gond és baj után „por és hamu!“ Hát azért küzdöttünk, azért szenvedtünk, hogy elvégre is ugy korhadjunk el, mint őszszel az ágról szakadt falevél?...

*

Igy töpreng az ember, mikor a haldokló természet fájdalma általhatja elborult lelkét. Az elmulás csüggetegsége tölti be ilyenkor egész valóját. És szinte összeborzad, a mikor lelki szeme előtt megjelen

a halófélben való ember, a kinek talán már holnap megássák a sirját, a hol aztán elporlad, örökre elenyészik . . .

Ysa pur es chomuv vogmuc!

*

Ezt a szomoru képet látom hol megjelenni, hol ismét eltünni, azzal a reszkető fénynyel, a mit a kályhám tüze vet koronkint a szobám sötét falára.

Délig odakünn még ragyogott a napsugár, de aztán csakhamar elborult az égnek boltozata és az ólomszinü levegőben megjelentek az első hópelyhek. Eleinte csak lézengve szálldogáltak, de később olyan sürün hullottak alá, hogy rövid félóra alatt csupa fehér lett odakünn a világ. És a mint ezen a borongó, téli alkonyaton, csöndes, meleg szobámból elnézdegélem, hogyan száll le lassankint a köd és templomot, házat, fát, keritést, utcát egyaránt eltakar, beburkol, — a természet csüggesztő borús egyformasága beáramlik hozzám és körülveszi, elnyomja lelkemet .. . .

*

Tul a kaszálón, a hol még őszszel a patak vize folydogált, de most hideg jégtöm-

löcbe zárta a tél, ugyan min tanakodhatnak most a madarak a lombtalan, fiatal nyárfákon?

Nem tanakodnak ők semmin, mert ki tudja, hol vannak már! Onnan is elüzte őket a dermedés fagyos lehellete. Csupán csak egy nagy fekete madár szállong a patak fölött. Lomhán keringélve ereszkedik le a zuzmarás, fehér nyárfára.

Kár . . . kár . . . kár! . . .

Ez az egy hang töri meg csupán a téli alkony halottas némaságát, a mely ugy rémlik, mint a koporsóra vetett rögnek gyászos koppanása. Végső fohászkodása ez a megdermedt életnek . . .

*

Kis madárka fekszik a hóban. Egy ékestollu cinke. Bizonyosan a nyárfáról hullott le az éjjel. Meggémberedett teste félig besüppedt a hóba. Hanyatt esett a szegény. Olyan szép sárga a melleeskéje, mintha csupa aranyos szálakból volna szőve a gunyája. Megölte a hideg, vagy talán az éhség. Hogyne ölte volna meg, mikor a föld olyan keményre fagyott az éjjel, akár egy nagy vaspáncél. Micsoda szörnyü

kínokat szenvedett a szegény, mikor a halál fagyos keze megállitotta szivének utolsó dobbanását!

Minden búnak vége, boldog halál szekere!

*

Nehéz az élet! Ezt hajtogatja mindunталan a harkály. Ott kúszik az almafa görbe derekán, a kertünkben. Meg-megáll, odatámasztja rövid, merev farkát a fához. Fejét fölkapja és hosszu, vésőformáju csőrével elkezdi erősen kopogtatni a fa kérgét. Ezzel kopácsolja ki a pondrót alóla. Keserves kenyér ez! Folyton fúr, farag, váj, kopácsol. Pedig ugy fázik, hogy majd megveszi az Isten hidege. De hát mitévő legyen? Valahogy csak kibirja tavaszig. Ekkor aztán az övé lesz az erdő, a hol bezzeg nagyobb urat nem ismer magánál.

Nehéz az élet! Egyre ezt hajtogatja, a mint szép piros-fehér-fekete köntösében fürgén szántja a havat a fa derekén. De egyszer csak megállapodik a fekete barázdán és nagyot üt csőrével a fa kérgére.

Kop-kop! Kop-kop!

Ez a lélekválasztó harangnak a kon-

gása s annak szól, a ki odabent, a fa kicsiny odvában, puha selyemszálakból szőtt, meleg vackán aluszsza téli álmát.

Mors tua, vita mea!

*

Mikor a szél süvitve hordja arcunkba a havat s egy-egy elzüllőfélben való emberrel találkozom a nagyváros aszfaltján, a ki rövidke, szellős kabátban, kezét a nadrágja zsebébe dugva, meggörbedve, nyakát a válla közé temetve, olyan hirtelen surran el mellettem, mint az éji denevér, szinte bosszankodom, hogy mégis milyen nyomorult teremtés az ember. Mennyire jobb volna a dolga ennek a didergő szegény embernek, hogyha egyszerre csak csoda esnék meg vele és — csigává lenne.

Micsoda gyöngyélete van ilyenkor a mi kerti csigánknak!

Be sem várta az első deres éjszakát, mikor egy langyos, nyájas őszi reggelen elbucsuzott a rét beteg virágaitól s a fák sárguló lombjától. A zörgő haraszt közé furakodott és a föld alá bujt. Körülrakta házacskáját puha mohával, gyönge fűszálakkal s a háza nyilására kemény fedőt épi-

tett. Hadd jöjjön most a hó, a hideg, a fagy, hadd süvöltözzék fölötte a téli fergeteg. Se nem érzi, se nem hallja többé. Mély álomba merült, a melyből csak akkor ébred föl, ha a haraszt alól kidugja majd illatos fejét az ibolya, ha a verőfényes magasságban a tavasz himnuszát énekli majd a pacsirta. Minek volna ébren, mikor a mező elvesztette ékes palástját, mikor lehullott a bokor lombja, puszta és néma az erdő, mikor hótakaró boritja a rétet.

Miért is nem teheti ugyanezt az ember? Ezzel aztán meg volna oldva a földi létel, a könnyü megélhetési módnak nehéz problémája. Téli gunya, fütött szoba, gőzölgő, meleg étel! A csiga téli álma nem ismeri eme hiu reményeit a szegény embernek.

Áldja Istenét, kit Istene megáldott,
Adván neki meleg hajlékot s családot.

*

Tul a kaszálón, a jégtömlöcbe zárt patakon is tul, valahol a rengeteg nagy, hideg ködtengerben, valami tompa üvöltés töri meg a téli alkony sivár némaságát. Bizonyosan farkas. Az éhség szólalt meg

benne. Nem látom, csak sejtem, a hogy végigcsörtet a mezőn, a kővé dermedt kórók között. Majd hirtelen megáll az országut szélén és vérben forgó szemmel lesi áldozatát.

És miközben odakünn a zuzmarás nyárfák valami véres drámáról mesélnek egymásnak, meleg házában a csiga ibolyáról, gyöngyvirágról, napsugárról álmodik.

ZÖLDLEVELES VÁRBAN

ZÖLDLEVELES VÁRBAN.**** *****

A szántóföld mesgyéje szakasztott olyan, mint valami lilaszinü patak. Annak látom, kivált ha fönt állok a domb tetejében. Pedig nem viz az, hanem csupa virág. Sürü orgonasövény huzódik végig a domb alatt, kanyargósan, akárcsak a patak ágya, átöleli a buzaföldet, azután szétágazik és jobbra is, balra is belevész a szemhatárba. Tavasz derekán ennek az eleven sövénynek halaványzöld teteje elkezd sötétedni, majd piroslani s a piros szin rá nemsokára sápadozni, valamelyik áprilisi nap után pedig egyszer csak szép lilaszinüvé lesz.

Nyilik az orgonafa virága . . .

Ilyenkor rémlik olyannak a szántóföld mesgyéje, mint valami patak, a melynek

ragyogó lilaszinü a vize. A pajkos tavaszi szellő megrázza olykor az ingó virágfürtöket és széles fodrokba szedegeti őket. Ekkor a patak lilaszinü vize hullámot is ver és együtt rengedez-ringadoz a buzaföld zöldelő habjaival.

Ennek az orgonasövénynek lejtős, nyirkos alján, mohos, fekete földön, széltiben terpeszkedő fecskefű hűs árnyékában csöndesen, nyugodtan éldegél — a csiga.

Mikor a nap sugarai leszállnak az orgonabokor virágos koronájáról, aranyos fényük meg átszürődik a leveles galyak sürü fonadékain és szétárad a szakadékos ut mélyében, a csigahajlék ugy tünik föl, mint valami zöldkristályból való fejedelmi kastély.

Mint valami középkori ifju, a ki nehéz páncéljában, búsan lépeget a vár falán és a szomszéd várur szép, nyulánk testü hajadon leánya után sóvárog, ugy rémlik nekem most a csiga, a mint ott mászkál kastélyának zöld boltívei alatt, s bizonyosan hajnali harmatról, nyári langy esőről, zöld füvek gyönge leveléről álmodozik.

Az ő vágyai nem igen terjednek meszszebbre. Harmatos fű, nedves, langyos levegő — ez az egész. Nem is óhajt ő más egyebet. Hiszen az igényei sem valami nagyok. Ezt pedig annak köszönheti, hogy az anyatermészet nagyon is mostoha volt irányában.

A csiga siket, néma és vak. Van ugyan szeme, a hosszabb szarvacskapár végén, de ez olyan tökéletlen, hogy aligha lát vele valamit. Hiszen csaknem mindig sötétben botorkál. Földi üregekben, falak, sziklák repedésében, korhadó fák kérge, kövek, göröngyök alatt érzi magát legjobban. A sarjadzó füvet, a nyiló virágot, a fakadó bimbót csupán az illatukról ismeri. Ez is hirdeti neki a tavaszt, mert a madár énekéből, a bogarak zsongó hangjából nehezen hall valamit.

És ezért ő mégis megvan valahogyan. Talán még boldog is. Legalább arra vall a természete. Nyugodt, higgadt, komoly, ha tesz valamit; lassu, kimért, ha jár. Nem is kötekedik, se nem veszekszik, mert nincs, a ki ingerelné, bántalmazná. Irigység, gyülölség, gonosz fondorkodás, ismeretlen

fogalmak a csigák társadalmában. És nincs is csiga, a ki másnak a bajával törődnék. Azért kerülik is egymást. Ki-ki magának él s életét valóságos remeteségben tölti.

Esze is van, ha kell. Hogyha vizbe esik, addig-addig erőlködik, a mig valami fűszálba, falevélbe bele nem csimpaszkodik, csakhogy az életét megmenthesse. Nem igen szeret kódorogni, de ha valami falánk hernyósereg elpusztitotta szűk hazájának minden füvét, falevelét, nagynehezen fölcihelődik és odább áll egy házzal. De nem is csoda, hogyha nem szivesen jár-kel. Mindenüvé magával kell cipelnie a házát. A mi pedig nem tréfadolog.

Mi is átszenvedtük valamikor ennek a nehéz állapotnak néminemü terhét. A mikor ugyanis kóbor életet éltünk. Ha nem akadt már legelni valója marháinknak, hát összeszedtük sátorfánkat és szépen utra kerekedtünk. Oda mentünk, a hol kövérebb, frisebb volt a fű, a hol dúsabb legelő kinálkozott barmainknak. — Néha bizony a csiga édesörömest levetné hátáról a házát. De hát nem teheti. Odanőtt a

testéhez. Azzal is jön a világra. Hanem azért legtöbbször nagy hasznát is veszi neki.

Ha rekkenő a hőség, a csiga nagyon rosszul érzi magát. Ilyenkor egész nap nyavalyog. Csak este javul valamicskét az állapota. Nem tud megélni nedvesség hiján. Ekkor azután jó mélyre visszavonul a házába. Előbb azonban elmegy hüsölni. Ha szerét teheti, nyirkos avar közé, árnyékos, nedves helyekre, kövek, fák, mohos föld alá buvik, és ott marad, valamig esőre nem válik az idő.

Télen, kemény hidegben is a házának veszi legnagyobb hasznát. Fedőt épit a héja nyilására és benne aluszsza át a telet, odvakba, földi üregekbe, avar alá rejtőzve. Néha kettőt, hármat, sőt négyet is épit, a szerint, a mint keményebb vagy enyhébb a téli időjárás. Ugy tesz, mint az ember, a ki nagy hidegben dunnával takarózik, ha nem nyujt neki elég meleget a paplan.

Süvithet a szél, csikoroghat a hó odakünn, nem igen törődik ő vele, olyan pompásan érzi magát téli otthonában. Azért is

tölti benne felerészét az esztendőnek. Hat hónapig alszik és ilyenkor nem is gondol az evésre.

Ez kellene a szegény embernek!

Azt hinné az ember, hogy vége van, ha nem érezné a szive dobogását. Egy-egy perc alatt tizenkettőt dobban. Innen látszik, hogy az élet csak szunnyadoz benne, mert hiszen nyáron egy-egy percben harminczszor is megdobban a szive.

Májusban, ha a gyöngyvirág kibontogatja gyönge viráglevelét s erdőn, mezőn uj erő buzog föl, a csiga szive is egyre hevesebben kezd dobogni, mig azután egyszer csak fölébred, széles lábát a fedőre tapasztja és megpuhasztja a szélét. Azután egyet lök rajta s a ház kapuja kitárul.

A tavasz illatos levegője beáramlik a nyitott kapun, megpezsditi a csiga zsibbadt vérét, mire lassacskán elkezd nyujtózkodni. Azután nagy óvatosan kidugja tapogatóját, rá nemsokára a fejét s végre az egész testét. Most már azon iparkodik, hogy mozgásra szoktassa meggémberedett izmait.

Majd hozzálát az evéshez s nagy mo-

hón dézsmálja a jó, zamatos, friss füvet. Van is ok rá elég. Egész télen át koplalt s ugyancsak megfogyott az ereje. Néhány hétig hizlalja magát s a mikor jól megizmosodott, erőt vesz rajta a fajföntartás ösztöne.

A párosulandó két csiga utközben találkozik egymással. A csiga hermafrodita: hím is, nő is. Tehát menyasszonyról, vagy vőlegényről itt nem igen lehet szó. E szerint mondjuk, hogy a szerelmesebb csiga egyre szűkebbedő körben kerülgeti, szinte körültáncolja párját. Akárcsak a kakas a tyukot. A mint közel jutottak egymáshoz, haslábukkal egymás testéhez tapadnak. Mire ugyancsak a haslábuk hátsó végével a földhöz támaszkodva, hirtelen fölemelkednek. Ekkor szarvacskáikkal folyton ölelgetik, tapogatják egymást, majd egymás ajakát csókolgatják, majd pedig „nyilaikat" egymás testébe röpitik s csak ezután következik a voltaképpen való párzás. A két csiga mind szorosabban egymáshoz tapad, mire az ivarszervek megkezdik működésüket. Ilyenkor mind a két csiga hímnek képzeli magát s kölcsönösen megter-

mékenyitik egymást. A minek következtében mind a kettőből anya is lesz.

Hatvan vagy nyolcvan tojást rak le két nap alatt az anya. Előbb azonban gödröcskét ás a földbe s ha belerakta tojásait, nagy gondosan elföldeli. Ezt pedig olyan ügyesen cselekszi, hogy nem lehet többé észrevenni a gödör helyét. Igy iparkodik megtéveszteni ellenségeit és megóvni tőlük az ivadékát. Huszonhat nap mulva kikelnek az apró csemeték, még pedig kicsi házukkal a hátukon.

Pedig a nép azt hiszi, hogy a mezitelen csigából lesz a héjas csiga, s hogy ez, a mikor neki tetszik, megválhat a héjától. Ezt csak azért hiszi, mert tömérdek az üres csigaház a réten, az erdőn, a mezőn. Pedig annak a sok üres háznak rég elpusztult a gazdája. A csigának elég sok az ellensége.

Könnyen is érthető, hogy miért. Jó kövér falat, könnyen lecsuszik az állat torkán, nincs neki se szőre, se tüskéje, se csontja.

Azután meg a csiga is nehezen veszi észre az ellenségét. Nem látja, nem hallja.

a mint feléje közeledik. Mikor nyugodtan mászkál az orgonabokor alatt s fönt a sok lilaszinü virág fölött, vidám muzsikaszó mellett ezer meg ezer élő teremtmény ünnepli a tavasz ébredését, rácsap a csigára a ragadozó madár, belevágja csőrét védtelen testébe és megöli.

Pedig nem ártott senkinek.

AZ ÉJ LOVAGJAI

AZ ÉJ LOVAGJAI

Leszállt lassankint az alkony Az erdő fái mögé elbujt a nap. Mint valami nagy aranyos madár pihent meg előbb az ághegyeken, azután egyszerre csak eltünt. Mintha leszállt volna a fészkébe, a lombok közé, aludni a többi madárral: a rigóval, a kicsi ökörszemmel.

Az esti homályba burkolt kertben járkálok, virágágyak között, balzsamos levegőben. Esti fuvalom leng a mezőről, végigsuhan a kert virágain, és rezeda, viola illatát hozza felém.

A mezőn már alusznak a füvek, a virágok. Csupán a tücsök van ébren. Ott álldogál kis fészke előtt és bús muzsikaszóval köszönti a fölkelő holdat.

Az esti órákban illatosabbak a virágok.

Mennyivel áthatóbb ilyenkor a jázmin, a lonc, meg az aillantusz illata! De még erősebb az illata azoknak a virágoknak, a melyek csupán alkonyatkor vagy éjjel nyilnak. Ibolyaillatot áraszt az estike lilaszinü virága, a mécsvirág a szegfű illatát terjeszti. A nagyvirágu kaktusz, az éj királynéja, átható vanilia-illatot rejt biborpiros nagy kelyhében. Az ipomea, a holdvirág, fénylő kék harangja merő magnolia-illat. Legerősebb a mirabilisz vagy kosárvirág szaga. Fényes sárga, fehér vagy piros virága szinte belevilágit a sötét éjszakába s illata messzire elszáll az éji fuvalommal.

Az esti virágok szine is mindig feltünő. Élénk, világos és szinte fénylő. A virágok kelyhei az ég felé nyilnak, mintha a hold, a csillagok nézésében gyönyörködnének. Ha éjjel behunyjuk szemünket, szinte érezzük, hogy csillagok ragyognak az égen.

Mért olyan illatosak, mért olyan élénk szinüek az esti virágok?

Mondjátok meg ti könnyü, titkos szellemei a virágos kerteknek, némán suhanó esteli lepkék! Ti talán tudjátok, hogy mit

izen a sarkantyuvirág illatos lehelletével az éjjeli violának? Vajjon nem hullámzik-e az édes illatárban valami parányi hangocska, amelyet nem birunk felfogni a mi tökéletlen fülünkkel? Ti talán hallottátok az égő-szerelem fájdalmas hangját sötét, viharzó éjszakán, vagy holdas, csöndes estén a szarkalábnak vidám kacagását? Halkan reppenjetek az illatban uszó sötét kert fölött, lomha denevérek, tietek a mező, tietek az erdő, a virágos kert a lepkék birodalma. Kerüljétek el őket.

Zúgva, nyílsebesen repül virágágyról-virágágyra a szender. A virág fölött lebeg, körüljárja hosszu pödörnyelvével illatos kelyhét s kiszivja belőle édes nedüjét.

A lugas homályában lomhán szállong a pávaszemü lepke. Bodzavirág illata csalogatta oda. Olyan nagy, hogy szinte megijedsz tőle, ha előtted véletlenül leszáll és suhogva csapja össze roppant szárnyait.

Fekete árnyék lebben el melletted. A halálfejü lepke. Lágyan lejt a fehér violák fölött, azután, mint a fecske, szétveti fekete szárnyait s villámsebesen eltünik az alvó fák között. Kerüli a holdsugárt.

Lehajló lombok sötét árnyékában nesztelenül suhan az éji fuvalommal. Ha ő ébren van, legyen más is ébren! Lecsap hirtelen a méhek kaptárai közé és betör az alvó állatkák házába. Mézüket lopja el.

Lángvörös, nagy fűzfapillék repdesik körül a fák lombját. Azt hinnéd, hogy apró denevérek. Ha elfáradtak, odalapulnak a fa törzséhez, szürke mellső szárnyukkal elfödik ékes hátsó szárnyukat és szinük annyira összefolyik a fatörzs szinével, hogy ha keresve-keresnéd, sem tudnád észrevenni.

A sárga pohók, a mely nappal mozdulatlan, száraz levélnek rémlett, most nehézkes repüléssel bolyong a reszkető falombok között, mintha éji tündér bűvös szavára ébredt volna fel.

És miközben künn a réten, a buzaföldeken, a sötét erdőben az éjjeli lepkéknek ezrei, mint valami apró kisértetek, tovalebbennek a csöndes éjszakában, bent a szobában karcsu molypillék lejtik körül a gyertya lángját, nem törődve a biztos veszedelemmel, amely minden percben tüzhalállal fenyegeti őket.

Szálljatok halkan, nesztelenül, nagy pávaszemü lepkék, ékes szenderek! A sötét lombok között szárnyuk alá rejtett fejükkel kis madarak alusznak. Ne verjétek fel őket csöndes álmukból! Az ő éneküktől visszhangzott egész nap az erdő. Most szellő ringatja álmukat és altató dalt dúdolnak nekik a rezgő levelek.

Ilyenkor buvik elő mohos odvából a hamvas-szürke pele, a régi rómaiak kedves csemegéje. Nagy óvatosan ereszkedik le a fa törzsén és a bokorban elrejtőzve ropogtatja a mogyorót. Az erdő szélén megjelen a cickány és mozgó orrmányával bogarak és férgek után szaglálódik. A vakondok félve dugja ki fejét a frissen turt földből és szimatolva keresi alvó áldozatát. A sündisznó ide s tova futkos a fűben. Bogarat fogdos. De ha véletlenül madárfészekre bukkan, megtámadja az alvó állatkát s viszi magával a föld alá, a házába.

Ilyenkor kerülgeti a menyét, a görény, a nyest háziszárnyasaink alvó helyeit. Veszedelmes, vérszomjas állatok, akárcsak a petymeg, amely rablómódra támadja meg éjnek idején a fákon alvó ma-

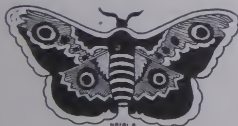
darat. Ezalatt a békák hangos brekegéssel szólitgatják egymást a tavirózsák széles levelei között, a békalencsék zöld szőnyege alatt. A vizen uszó ezüst párázatokban, mint valami fehér, alvajáró tündérleányok, könnyed, zajtalan lépésekkel nemes kócsagok vonulnak el a susogó nád között s meg-megállnak, a mint valahol a sürü náderdőben fölhangzik az éjszakai csöndben a vakvarju kiáltása.

A magasból sóhajszerü hangok hallatszanak. Tovauszó, vékony, elmosódó felhőcske vonul el a hold sárga korongja előtt. Darvak. Holdvilágos éjjel keltek vándorutra, pedig ők csak a sötét, esős éjszakákat kedvelik. E csöndes éjjeli órákban rakja le a föld apró üregeibe, vagy puha mohába villogó tojásait a zöldgyík. A vidra, a mely a nap meleg óráiban a folyó partján aludt, most eledele után jár s halat, rákot fogdos.

Csillagsugaras éjszakán a régi várkastély csonka tornyán tágranyilt vörös szemével lesi áldozatát a bagoly. Ilyenkor virraszt az erdőben a kecskefejő is. Nagy sárga szemével keresi az éjjeli bogarakat s repülés közben fogja el őket.

A régi várkastélyban, a sötét, nyirkos falakon, mint valami elátkozott szellem, vonszolja hosszu lábait a kaszáspók. A lakatlan termekben százlábuak futkosnak. Ők is átvirrasztják az éjszakát a lapostestü skorpióval. Ez a sötétség beálltával lassankint előbuvik nappali rejtekéből és fölemelt, csaknem hátára vetett farkkal, indul zsákmánya után. Jaj annak a szerencsétlen féregnek, amely utjába vetődik! Ollóival megragadja és beledöfi farkának mérges fullánkját.

Ablakomon besüt a holdvilág, a kertben még illatoznak a virágok, még villog a fűben a szentjánosbogár, s miközben szemem elmereng az ég csillagain, valahol a szomszéd szobában, talán az ódon tölgyfaszekrényben, kisértetiesen kopog az éjszakai csöndben a fekete halálbogár.

A KUTYA MULAT

A KUTYA MULAT.

Ez sem nem tollhiba, sem pedig sajtóhiba. Ha én gyermekkoromban ezt az egyszerü mondatot irtam volna az iskolai táblára, hogy „a kutya mulat“, a tanitó bácsi bizonyosan szörnyet kacagott volna. Pedig hát, nincs mit kacagni rajta. Az igaz, hogy a kutya rendesen ugat, de azért megesik, hogy néha mulat is. Sőt az én kutyámmal, a Bundással, például gyakran megesik, hogy mulat. Már pedig a Bundás is csak olyan kutya, mint a többi kutya. Ő is ugat. De az az egy megvan benne, hogy igen vígkedélyü egy jószág. Szeret játszani, mulatni.

Ha macskát lát, kapja magát és uccu neki, nagysebesen utána iramodik. Nem

azért, mintha rossz indulattal volna minden macska irányában. Sőt. A mi macskánk, meg a Bundás igen jó barátok. Erre vall különösen, hogy mindig egy tálból esznek, evés után együtt tartanak sziesztát a nagy eperfa alatt s együtt is alusznak a fáskamrában. De ha idegen macskát lát, azzal azután mulatni akar. Gyakran órahosszat is eljátszik vele. A macska ilyenkor hirtelen fölkapaszkodik az eperfára s lesi, a mig a kutya el nem iszkol onnan. A Bundás meg ezalatt nagyokat ugrik a fa derekára. Mind magasabbra iparkodik a fára, pedig jól tudja, hogy el nem éri a macskát. Néha akkorákat ugrik, hogy nagyot nyekken, valahányszor visszaesik és hanyattvágódik a földön. De azért csak ugrik, egyre ugrik. Bizonyosan tetszik neki a dolog, máskülönben megunná a hiábavaló erőlködést.

A Bundás a nyáron egy kukoricacsutkát talált az udvaron. A csutka is olyan volt, mint a többi csutka. Ez azonban ugy látszik, nagyon megtetszett neki. A foga közé szedte és vitte a nagy eperfa alá. Olyan féltékenyen tartogatta szájában,

mintha legalább is valami pompás falatról lett volna szó.

Mikor az eperfa alá ért, nagy kényelmesen lehasalt a földre, a csutkát pedig maga elé rakta. Egy darabig morogva nézte, s azután hol az egyik, hol a másik lábával taszigálta, lökdöste. Majd hirtelen rávetette magát, a foga közé kapta és eszeveszetten végigfutotta vele az udvart. Futás közben többször el is ejtette a csutkát, de nagy gyorsan ismét fölkapta és tovább nyargalózott. Ha megunta a furcsa játékot, a csutkát a fáskamrába vitte és egy farakás mögé rejtette.

Persze a dolog eleinte nem tünt föl nekem. Hiszen a Bundás nem egyszer szedett össze csontot, tollat, rongyot és mi egymást az udvaron, s hol rövidebb, hol hoszszabb ideig eljátszott a talált tárgyakkal. De nagyot bámultam, amikor azon vettem magam észre, hogy a Bundás nap-nap után előveszi a csutkát a kamrából, kiviszi az udvarra és végigjátszsza vele a mindennapi komédiát. Csak akkor láttam, hogy a csutka az én Bundás kutyámnak igen kedves játékszere lehetett, mint akárcsak a kis

fiamnak a lovacska, a labda, vagy a papiros süveg.

Én azt hiszem, hogy a Bundás macskának képzelte a csutkát, azért futott vele olyan szenvedelmes indulattal, azért kapta föl nagy hirtelen, hogyha elejtette és azért is ejtette el, hogy rávethesse magát. Szinte meglátszott rajta, hogy jobb szerette volna, ha a csutka is nekiiramodik, mint a macska, hadd legyen kit üldöznie, ki után futnia. Persze, igy sokkal mulatságosabb lett volna neki a komédia. De hiába bökdöste, hiába noszogatta, hiába nyaggatta, egyre hangosabban csaholva, a csutkát, ez csak nem akarta futásra venni a dolgot. Ekkor azután maga kapta föl s bár a szájában tartotta, elképzelte, hogy előtte fut, ő meg szinleg üldözte, valamig kedve telt benne.

A szinlelést azonban máskor is észrevettem a kutyámon. Többször megesett, különösen a mikor a mezőn őgyelegtem, hogy a Bundás nagy iramodással, éktelen csaholással futásnak eredt, azután hirtelen megállapodott és ugy tett, mintha rávetné magát valamire, s azt szét akarná marcan-

gelni. Nem volt a mezőn semmi, senki, a ki őt futásra birta volna, eszerint bizonyosan valami képzelt zsákmánynak rohant neki.

Ha a mezei ösvényen, az árok partján libákkal, kacsákkal találkozunk, Bundás mindannyiszor közébük ront és szétrebbenti őket. A megijedt szárnyasok szörnyü lármával, kétségbeesett vergődéssel menekülnek a rakoncátlankodó kutya elől, a mi persze vég hetetlenül tetszik Bundásnak. Annyira mulattatta a dolog, hogy még akkor is tovább üzte a játékot, amikor már rég elhagytuk volt a kacsákat, meg a libákat. Elképzelte, hogy az árokparton, a viz mellett megint szárnyasok vannak. Mire nagy iramodással rájuk tört, láthatatlan kacsákat kapkodva a levegőben, hangosan ugatva és mardosva a füvet, amit bizonyosan vagy kacsának, vagy libának nézett.

Hányszor megesett vele, különösen a város végén, az országuton, hogy hirtelen megállapodott, fölkapta a fejét és a fülét hegyezve, a fogát vicsoritva, mérgesen kezdett morogni. Azután mardosva, ide-oda futkosott, nyöszörögve, néha nagyot

jajditva. Majd szűkölve futott vissza s a farkát csóválva lekuporodott hozzám.

Hát a Bundás ekkor szinleg nagy ütközetben vett részt. Elképzelte, hogy a város kutyái megtámadták (ami egyébkor meg is esett vele) és kemény harcot kellett, hogy vívjon ellenük. És ilyenkor olyan ritka nagymester volt a színlelésben, hogy tultett a szinpad legeslegveristább művészén. Olyan nagy művészettel dühöngött, mérgeskedett, a fogát vicsorgatta és jobbra-balra mardosott, hogy legelőször azt hittem, megveszett.

Spencer Herbert meg is mondja, hogy miben áll voltaképpen az állatok játéka. Ő szerinte az állat játéka nem egyéb, mint egyszerü tettetés, még pedig a lét- és fajföntartásra rendesen hasznos cselekedetek szinlelése. Ha az állat játszik, akkor rendesen szimulál.

Ezekkel a cselekedetekkel az állat megszabadul a fölöslegessé vált ideges erőktől és könnyit magán. Azért iramodik a kutya a képzelt zsákmány után, azért szinleli, hogy más kutyával marakodik, azért tetteti magát, hogy mérgelődik, a fogát vicso-

ritja és harap, mert ezzel könnyit az ő ideges állapotán. A macska, meg az oroszlán is azért játszanak a golyóval, hogy átéljék a támadás izgalmait és ezzel megszabaduljanak a fölöslegessé vált ideges erőktől.

A szinlelt létért való küzdelem tehát játékká lesz. Az utánzás élvezetén kivül, még abban leli gyönyörét az állat, hogy tétlen erőket hoz működésbe, a fajjal járó holmi ösztöni ingereket hoz cselekvésbe.

És csakugyan az e fajta játékokat csak amaz állatoknál tapasztaljuk, a melyeknél a szimulált küzdelmek tényleg meg is történnek. A madaraknál ellenben, a melyeknél a létért való küzdelem kevésbbé harcias alakot öltött, a játékok is szelidebb természetüek.

Vannak azonban madarak, a melyek e tekintetben eltérnek a többitől. Az amerikai fácán (tetrao cupido) hímjei a párzás idején s a midőn a nőstények a tojáson ülnek, a kora reggeli órákban valami negyven vagy ötvenen összeverődnek és valóságos csatákat vívnak egymás ellen. Ilyenkor az egyik hangosan elkiáltja magát, mire mindannyian megindulnak és kevélykedve,

fölfuvalkodva mennek el egymás mellett, kihivó pillantásokat vetve egymásra. Azután hihetetlen gyorsasággal és erővel összecsapnak, miközben élesen rikkantva, egy vagy két lábnyi magasságra ugranak.

A kakas alig bujt ki a tojásból, máris megtámadja a társát. Egy- vagy kéthetes kakasoknak a harcias játéka nem tartozik éppen a ritkaságok közé. A halaknál is igen gyakran tapasztaljuk a harcias jókedvet. Néha valóságos hajtóvadászatot rendeznek egymás ellen, még pedig csupa mulatságból. Sőt az alsóbbrendü állatokon, a legyen, szúnyogon, hangyán és némely pókon is többé-kevésbbé erőt vesz a játék szenvedelme. A hangyák például hátsó lábaikra állanak és mellső lábaikkal átkarolják társaikat, majd megragadják egymás csápjait s a rágókészülékekkel mardossák egymást, hol a földön hemperegve, hol pedig egymást cipelve.

Legnagyobb a játékkedv a ragadozó, vérengző husevő állatoknál. A folytonos küzdelem, a mely emez állatok életével jár, egyszersmind kegyetlenné teszi őket. Ezek az állatok olybá veszik a zsákmányt, mint

valami életföntartó eszközt. Érzéketlenek az ő szenvedései iránt, sőt gyönyörködnek benne. Mert ezek mintegy kézzelfoghatóbbá, biztosabbá, teljesebbé teszik a győzelmet, a mely szükséges föltétele az ő földi létüknek.

A farkas, meg a róka hosszasan játszanak a zsákmányukkal és gyakorolják magukat, hogyan ragadják meg ismét, ha véletlenül kisiklik a karmaik közül. A macska, ha megharapta az egeret, elereszti és addig nyaldossa, addig piszkálja, a mig lábra nem kel és szökni akar. Ekkor ismét ráveti magát és tovább folytatja a játékot. A fehérfejü sas (falco leococephalus) ujjongva fölsivit, ha áldozatának végső vonaglását érzi.

A játékkedv már a fiatal állatban is ki van fejlődve. A fiatal kutyák, macskák egymást kergetik, verekednek, marakodnak, de az egész csupán csak játék, merő szinlelés. A kecskék hátsó lábukra állanak és ugy törnek egymás ellen, azonban ez a harc sem egyéb a szilaj dévajkodásnál.

Gyakran azonban megesik, hogy az ártatlan játék komoly fordulatot vesz. Az ál-

latok addig-addig mardossák, karmolják, ingerlik egymást, a mig a folytonos küzdelem, vagy a véletlenül okozott fájdalom föl nem izgatja, el nem mérgesiti őket, mire dühösen törnek egymás ellen s az ártatlan játék véres harccal végződik.

A SZOMORU MADÁR

A SZOMORU MADÁR

Beteg a nap. Sugarának melegét alig érezni már. Annyi ereje sincs, hogy le birná száritani a harmatot a fűről, széttépni a hegyoldalban elnyuló fehér párafátyolt. És beteg tőle az egész világ. A virág annyira elgyöngült, hogy nem birja szétbontani elkésett bimbóját. A fa lombja megsárgult. A galynak nehezére esik a levél. Már nem birja el. Lehullatja.

A kertben sinylődés, hervadás, enyészet. A virágok csak édes emlékek már. Az illatos fuvallat csak álom. A napraforgó, a mely kevélyen hordta aranyfürtös virágfejét, most öszekunkorodott, elfakult száraz kóró. A lugas zöld árnyékában nem muzsikál a méhecske, nem sirdogál a da-

rázs, nem dong az aranyos fényü légy. Az enyészetnek néma csönd a kisérője.

Árva lepke lézeng a sövény fölött. Az is beteg. Tavaszszal kellett volna előbujnia, de a téli napsugár heve rászedte, kicsalta. Olyan csenevész a szegény, hogy hasztalan erőlködik szétvetni szép, piros szárnyát. Szeretne fölszállni. Hadd vegye ki ő is a maga részét az élet örömeiből. De hova lett az illat a kertekből!

Az a sárga fény, a mely ráborul a fűszálakra, a fák levelére, szimbolikus szine az ősznek. A tavasznak a kék, a nyárnak a zöld, a télnek pedig fehér a szine. Vajjon nem halljuk-e a tavasz kékjében a pacsirta énekét, a nyár zöldjében a fecske csicsergését, a tél fehér szinében a varju károgó hangját? Az ősz sárga szinében végre mi mást hallanánk, mint az ősz madarának, az örökké fürge cinkének élesen cincogó hangját.

De lehet-e hangulatosabb képet festeni a négy évszakról, mint hogyha odaállitjuk ezt a négy madarat szimbolikus hátterük elé. Négy képen: a kék levegőégben függő pacsirta. A zöld lugasban pihenő fecske.

Sárga lombsátorban a cinke és a fehér hómezőre szétvetett szárnynyal leereszkedő varju.

Szép, nyájas őszi délutánokat el sem képzelhet az ember a cinke hangja nélkül. A száraz avaron, a lombtalan sövényben, a réten, a gyalogösvény bozótján, a kert gyérlevelü fáin, a keritésen, az udvaron, mindenütt az ó hangja csendül föl. Visszhangzik tőle az erdő, a patakmenti berek, a szőlőhegy, a letarolt mező. „Cin, cin, cin, csirr! Cin, cin, cin, csirr!“

A cinke hangja némi vidámságot kölcsönöz a képnek. Bizonyos enyhitő hatással van a szivre. Mintha figyelmeztetés volna, hogy a pusztulás tulajdonképpen nem is pusztulás, hanem nagy készülődés egy hosszu, mély álomra, a mely után ismét virágillatos, verőfényes ébredés következik: a tavasz.

A cinke vidám hangját azonban valami tompa kopogás szakitja félbe. Mintha szeget vernének valahol a koporsó födelébe. Az éjszaka bizonyosan dér lesz, mert megjött a harkály az erdőről. Az kopog.

Ott kúszik az almafa görbe derekán.

Meg-megáll, odatámasztja rövid farkát a fához: fejét fölkapja és hosszu csőrével erősen kopogtatja a fa kérgét. Majd elkezd dobolni. Belekapaszkodik egy vékonyka ágba, ugy csüng rajta. Azután oly erősen veregeti, hogy hullámzásba hozza, mire csőrét a rezgő ághoz tartja. Ezzel viszi véghez a dobolást. Végre meghuzza magát a fa odvas derekán és hosszasan, tétlenül néz maga elé. Mintha a természet enyészetén szomorkodnék.

Milyen pompás volt az élet az erdőben! Mennyi ott a fa, a fában pedig a bogár, a féreg. Az erdőben jól érzi magát a harkály. Ott a fák kérge alól kiszedegeti a sok férget, bogarat. A teste is rá termett. Rövid, kúszó lábán hosszu, erős karmot hord. A csőre hosszu, egyenes és olyan erős, mint a véső. Ezzel kopácsolja ki a pondrót a fa kérge alól. Messzire kiölthető nyelvével, a mely ragadós és végén visszafelé hajló, kemény horgocskával van ellátva, roppant sebesen kapkodja be a férget, bogarat, a mit még a fák tekergős üregeiből is elő tud szedni.

Nehéz kenyérkereset ez! Folyton

fúrni, vájni, faragni, kopácsolni, hogy eledelét megkaparithassa, nem tréfa dolog. Nem ismer pihenést, azért olyan bizalmatlan, olyan magába zárkózott és szomoru.

Nagyon szomoru. Csupán egymaga szeret élni. Kerüli a zajt. Ha fészket rak, némán végzi munkáját s fiai fölött éber szemmel őrködik.

Mozgása darabos, tekintete kemény, szinte kegyetlen, hangja siránkozó. Szereti a nagy, csöndes erdőt. Ott tölti remetemódra az esztendő legnagyobb részét. A hideg, meg a téli ragadozóktól való félelem a falvak felé hajtja. Itt azután valóságos áldása a kerteknek. Ott gubbaszt minduntalan a fa törzsén, elkopogtatva rajta egész nap.

A fészkét is ott vájja ki magának. Erős csőre segitségével kényelmes lyukat vés. Abba rakja fészkét és abba tér pihenőre, ha leszáll az est. Annyira beleélte magát ebbe a lyukvájásba, hogy néha tizenöt, sőt husz lyukat is váj a fa derekába. De csak kettőt-hármat tart meg magának, hogy azokat fölváltva éjjeli szállásnak hasz-

nálja föl. A többit azután odaajándékozza más kisebb madárnak.

Ezek azután csupa hálából folyton körülötte settenkednek. Különösen télen, mikor ez a szomoru madár otthagyja a nagy erdőt és elkezd kóborolni, faluról-falura járva, végigkószálva a kerteket. A cinke, fakúszó és királyka hű kisérői ekkor és vele együtt küzdik át a tél veszedelmeit és nyomorát.

A SÁRGA KÖNTÖS

A SÁRGA KÖNTÖS.

A tölgyes szélén, a hol a tavaszi napsugár csókolgatja a jó, fekete erdei földet, kinyilott a kankalin.

— A hóvirág fehér köntöst kapott, neked pedig sárgát adok, — mondotta a tavasz tündére a kankalinnak. Aztán eltünt.

A szomszéd bokorról citromsárga pillangó szállott a magasba. A mikor megpillantotta a szép sárga kankalint,

— Ez az én virágom! és lassan leereszkedett a virágra.

A kankalin ekkor megszólalt:

— Minek viseled az én szép sárga köntösömet?

A pillangó erre igy válaszolt:

— Mert a tavasz tündére igy akarja.

Ebben a pillanatban egy kakuk szólalt meg fölöttük. A tölgyfán üldögélt és lenézett a kankalinra.

— Kakuk, kakuk! — kiáltott hangosan.

Ekkor a pillangó lassan lehajolt a kankalinra és halkan suttogta neki:

— A kakuk most bennünket néz, de csak téged lát, engem nem. Ha észrevenne, leszállna és megenne.

— Miért nem lát téged? — kérdezte halk suttogással a kankalin.

A pillangó felelte:

— Mert az én köntösöm is épp olyan sárga, mint a tied.

És ekkor mind a ketten hálás szivvel gondoltak a tavasz tündérére.

VIRÁGORSZÁG ŐSKORA

VIRÁGORSZÁG ŐSKORA.

Az erdőn, a mezőn a virágok valamikor járni is tudtak. Hej, beh szép dolog lehetett, mikor a sok gyöngyvirág egytől-egyig összeverődött és az erdő árnyékos ösvényén utra kerekedett. Milyen gyönyörűséges hadsereg volt ez! Káprázatos fehér, akárcsak őszszel a költöző kócsagcsapat.

Utközben alkalmasint találkoztak a gyöngyikékkel. Megint egy hosszu sorban elvonuló, tündéri hadsereg. Csupa kék ruhában. A magasságból, a fákról ugy tüntek föl a madárnak, a mókusnak, mint a kék hullámos tenger.

Hát még mikor a sok pipacs megindult az erdőszélen! Ez a rengeteg nagy, piros sereg bizonyosan ugy rémlett messziről,

mintha katonái lángoló, égő fejjel ballagnának egymás mellett.

A virágok mindig csapatostul jártak. Külön-külön csapatban az ibolya, a hóvirág, szóval az erdő mindenik virága.

Egyszer azonban összekülönböztek. A kékszinü gyöngyike azt mondotta a fehérszinü hóvirágnak, hogy a kék szin szebb a fehérnél. A hóvirág persze zokon vette a dolgot és keményen odavágta a gyöngyikének, hogy okos virág nem szól ilyesmit.

Ekkor a gyöngyike, a ki a sértés miatt szinte égett a boszuvágytól, követeket küldött szét az erdőben, hogy hivja össze az erdő valamennyi kék virágját. A gyöngyike már régtől fogva választott királya volt a kék virágoknak, hát ezek szót fogadtak neki és egytől-egyig mind megjelentek a sátra előtt.

Ekkor a kék virágok elhatározták, hogy hadat üzennek a hóvirágnak, a ki akkor már szintén összegyüjtötte volt az erdő valamennyi fehér virágját.

Hej, de a fehér virágok kétszer akkora számban voltak, mint a kék virágok! És ha csatára került volna a dolog, bizonyosan ezek huzták volna a rövidebbet.

A fehér és a kék hadsereg már szemben álltak egymással, hogy egymás ellen törjenek és szörnyü öldöklést vigyenek véghez. De épp idejekorán érkezett oda az erdő tündére. Tündöklő zöldleveles ruhában volt. Aranyos árvalányhaj a fején, fénylő szent-jánosbogár-koszoruval.

Az egyik vállán rigó, a másikon pedig fülemile üldögélt és szépen énekelt.

A tündér a két hadsereg közé állott és igy szólt:

— Az én országomban mindig béke és nyugalom uralkodott, s azt akarom, hogy ezentul is ugy legyen. Ha ti összecsapnátok, patakokban folyna a vér a csatamezőn.

Azután a gyöngyikéhez fordult és mondotta:

— Amott jön a sárga hadsereg. Nézz oda! Nem látod, hogy csaknem olyan számban vannak, mint a fehér virágok? A sárga virágok bizonyosan a fehérek pártjára állanak és akkor többen lesznek, mint valamennyi kék, piros, ibolyaszinü, zöld, barna, narancssárga és fekete virág együttvéve.

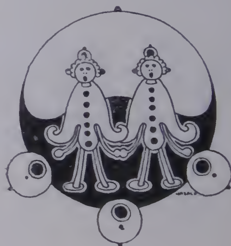
A kék virágok persze nagyot néztek

erre, de azért még sem akartak lemondani a háboruról. Ekkor az erdő tündére fogta nyirfavesszőjét és szétkergette a csatasorban álló virágokat. Azután hangosan ezt kiáltotta utánuk:

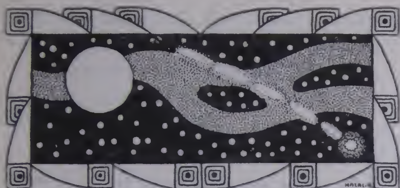
— Álljatok meg mindannyian. Azt akarom, hogy soha többé meg ne mozduljatok és örökké egy helyen álljatok.

A virágok megdöbbenve vették észre, hogy lábuk gyökeret vert a földbe s e szerint egy tapodtat sem mehettek tovább. Hiába kérték az erdő tündérét, hogy könyörüljön meg rajtuk, szánja meg őket, mindig békességben élnek, a tündér még csak ügyet sem vetett rájuk.

De nem is volt azóta háboru virágországban.

LEHULLOTT EGY CSILLAG

LEHULLOTT EGY CSILLAG.

Az alkonyati égen a hold ezüstös arca mosolyog. Mellette halovány fénynyel parányi csillag pislog.

Az ég tündérétől hallottam, hogy ez a csillag a hold leánykája.

A csillag minduntalan a földet nézi. Ugyan mit nézhet rajta? Hiszen odafönt az égben, a piros, kék, zöld és ibolyaszinü csillagokon sokkal szebb dolgokat láthat, mint idelent a földön.

De hát a hold leánykájának jobban tetszik a föld.

— Hej, édesanyám, mért nem lakunk mi odalent a földön? — mondogatja a holdnak.

A hold meg egyre csak ezt hajtogatja:

— Ne kivánkozzál le a földre, szivem.

Idefönn a magasságban, a csönd és a béke országában sokkal szebb az élet.

De a csillag nem akarja elhinni:

— Anyám, te ugy beszélsz, mintha nem látnál, nem hallanál, nem éreznél semmit.

És ekkor nagyot sóhajtott a csillag. Mire csakhamar folytatta:

— Nem látod, anyám, a szép nyirfaerdőt, emitt alattunk? Most üli benne ünnepét a tavasz tündére. A fák gyönge levele csupa drágagyöngy. A virágok ékes tündérleánykák. És milyen boldogok! Ott üldögélnek a nyirfák szép, fehér dereka tövében és gyönyörüséggel nézik a lenyugvó napot. Boldogságukban édes illatot küldenek a szellőnek. Ez a szellő boldogságról suttog.

A csillag ismét sóhajtott. De azután folytatta:

— Nem érzed, anyám, az ibolya, a fakadó rügyek, az erdő, a föld illatos lehelletét? Ez az illat is boldogságról beszél.

És a hold egyre csak ezt hajtogatta:

— Ne kivánkozzál le a földre, szivem.

Idefönn a magasságban, a csönd és a béke országában, sokkal boldogabb az élet.

A csillag azonban sehogysem akarta elhinni:

— Nem, anyám. Az erdő, a virág, az illat, az ének a földi boldogságról beszélnek. Hiába! A szivem is azt sugja nekem, hogy mégis szebb odalent az élet.

A csillag egyre sóhajtozott. Végre fölkiáltott:

— Leszállok, anyám, a földre!

A hold pedig mondotta:

— Ne menj, leánykám! Mert csillag nem jutott még élve a földre.

A csillag azonban nem hallgatott az anya intő szavára.

És a mikor a hold elszenderedett, a csillag egyszer csak utrakelt.

Ment, mendegélt és végre egy aranyos hidra jutott. Ekkor a hid párkányára düleszkedett és lenézett a mélységbe.

A föld közelebb volt hozzá. És az erdő ugy tünt föl neki, mint valami szép tündérország.

Ekkor ellenállhatatlan vágy fogta el,

fölállt a hid párkányára és levetette magát a mélységbe.

Bárcsak ne tette volna meg!

Lent a szédítő mélységben egyszer csak lángot vetett és porrá égett.

Épp akkor ébredt föl a hold és a mikor meglátta a tüzes barázdát, a mit égő leánya szántott az ég véghetetlen mezején, keserves sirásra fakadt.

Azért harmatos a virág minden reggel.

PACSIRTASZÓ

PACSIRTASZÓ

A fehér országut mentén halványzöld ruhába öltözködtek a magas jegenyefák. Rügyeznek. És a rügyek lehellete illatozva szállong a mezőkön, a szántóföldeken, a hol, zöldelő őszi vetés fölött, verőfényes magasságban, pacsirta éneke zeng. Az örömnek, a boldogságnak kifejezése ez az ének.

Boldog a madár, örül, hogy uj életre ébredt a mező, az erdő, s hogy visszatérhetett édes hazájába. Mert a pacsirtának ez a drága magyar föld a hazája. Itt látta először a napot, a mi rónánk szellője ringatta a fészkét, a mi rétünk illata lengett körülötte, amikor repülni tanult, amikor az

első hálaadó énekét küldötte a teremtő Istenhez. Nem is hagyná el soha ezt az ő szép szülőföldjét, ha a tél dermesztő hidege rá nem kényszeritené. Nehezen válik meg tőle. Menne is, nem is. Néha bizony megesik, hogy a hó még itt találja. Annyira habozik elválni az ő szülőföldjétől. De végre elmegy, hideg őszi szél szárnyán, melegebb vidékre. Hanem hát ott nincs neki soká nyugta, maradása.

Ott is napsugaras a mező, illatos a rét, ott is bogár zümmög a verőfényben, lepke csapong a virág fölött. Azonban ő ottan még sem érzi magát ugy, mint itthon. Siet ide vissza. Alig érezzük még a tavasz első lehelletét, még itt-ott hó fehérlik az árnyékos helyeken, árokban, mélyedésben, és a pacsirta már itt van.

Nem is gondolunk még rá, a mikor egyszer csak megszólal a magasban.

„Megjött a pacsirta, itt a tavasz!“ Mondogatjuk ilyenkor. Mert tudjuk, hogy ő a tavasz hirmondója. Az ő éneke ébreszti föl a földet téli álmából, mire csakhamar kizöldül a rét, nekilombosodik az erdő és átmelegszik a levegő.

Alighogy megérkezik, rögtön hozzálát a fészke építéséhez. A vetésben, a réten valami gödröcskébe fűszálakat hordozgat össze, szépen egymásra rakosgatja és készen áll a fészek. Benne neveli föl apró csemetéit. Ha ellenséget lát, a földhöz lapul. Igy iparkodik őt megtéveszteni. És okosan cselekszik, mert a tolla szine szakasztott olyan, mint a földi rögé. Ezért aztán nehezen lehet őt észrevenni.

Ha pihen, akkor is a földön huzza meg magát. Majd ide-oda szaladgál, majd pedig felül valami rögre, kőrakásra, vagy vakondturásra és ott csicsereg, hivogatja társát.

Ha meglepjük, hirtelen vágódik föl előttünk és elszáll messzire, mire reszkető szárnynyal, rézsut emelkedik a magasba és hangosan énekelve, jó darabig függ a levegőben. Ha megunta az éneklést, összevonja a szárnyát és nyílsebesen esik le, akárcsak a magasból lehajitott kő.

Nagyon hasznos kis jószág. Serényen pusztitja a sok kártékony bogarat, férget, hernyót. Ezekkel eteti az ő fiait is. Valahányszor elmegy eledelt keresni, a

fészkét gondosan betakarja száraz fűszálakkal, nehogy az ellensége észrevegye a fiait. Ha megtollasodtak, elvezeti valami kőrakásra, vagy göröngyre és ott repülni tanitja őket. Fára, bokorra sohasem száll, mert tudja, hogy ott hamarább észreveszi az ellensége. Már pedig a pacsirtának igen sok az ellensége. Nemcsak a ragadozó madarak, hanem a sün, a cickány, a menyét és a róka is üldözik őt. A macska is, ha kint kószál a mezőn, bizonyosan pacsirtát keres. Mozdulatlanul meglapulva leskelődik, s ha a szegény pacsirta véletlenül melléje száll, hirtelen ráveti magát és bekapja. És ekkor otthon, a puha fészekben hiába várja édesanyját négy vagy öt árva kis csemete.

AZ UTOLSÓ

AZ UTOLSÓ

Tavaszszal az első virággal megjelen az első pillangó: őszszel az utolsó virággal eltünik az utolsó pillangó is. Az, a ki fölruházta a mezők liliomát, hű gondot visel nemcsak az égi madárra, hanem a pillangóra is. Ugy gondoskodott róla, hogy ameddig él, legyen mivel is táplálkoznia. Ékes köntösbe öltöztette a virágokat, édes nedüt csepegtetett a kelyhükbe. Ez az édes nedü pedig a pillangók tápláléka. Ha elenyésznek a virágok, el kell, hogy pusztuljanak a pillangók is. Mert táplálék nélkül megszünik az élet.

Minél több a virág, annál több a pillangó. Tavaszszal, amikor nemcsak a füvek, virágok, hanem a fák, a cserjék is vi-

ritanak, legtöbb a pillangó. Nyáron a virágokkal az ő számuk is csökken. És őszszel, a mikor legfölebb az árok, a patak mentén lézeng egy-egy virág, alig látni már pillangót. Az is olyan, hogy szinte szánalmat gerjeszt. Szárnya elkopott, elrongyolódott, szinte elfakult, akárcsak a virág levele, az őszi szél hervasztó, romboló hatása alatt. Elfonnyad, meghal a virág, elpusztul, meghal vele a pillangó is.

De van azért a pillangók között egy, amely nem igen bánkódik azon, hogyha a virágok lassankint elenyésznek. A halálfejü lepke. Ő nem igen szorul a virág mézére. Ha nincs, akad majd másutt. Minek gyüjtött annyi mézet a méhecske. Tán csak nem azért, hogy csak ő maga egyék belőle? Jut is, marad is. A halálfejü lepke, ha már nincs virág a réten, a kertben, kapja magát és a kaptárakat kerülgeti. Befurakodik a méhek zümmögő otthonába és ellopkodja a mézüket.

Bezzeg, nagy ilyenkor a riadalom a kaptárban. Ijedtükben azt sem tudják a szegény méhek, hogy mitevők legyenek. Eleinte ide s tova röpködnek, nagy zajt

ütnek, végre rávetik magukat a hivatlan vendégre és fulánkjaikkal iparkodnak őt ártalmatlanná tenni. De ez mit sem használ. A méhek fulánkja nem fog rajta, mert kemény a köntöse s megvédi őt a szurások ellen.

A szegény kis jószágok aztán rémülten menekülnek előle s otthagyják kaptárukat mezestül, vendégestül. Igy aztán a halálfejü lepke nyugodtan élősködhetik a mások kenyerén s egy-két hétig is bent lebzsel az idegen házban.

Néha azonban megesik, hogy a mikor kibuvik a méhek kaptárából, azon veszi magát észre, hogy azalatt nagyot fordult odakünn a világ. Azégboltozatot szürkefelhők boritják, a kertek fölött fehér foszlányokban köd lebeg, a fák lombja megsárgult, a virágok elhervadtak. Az éji bogár, a denevér, a szürkület lepkéi nem röpködnek már körülötte. Mind eltüntek. Egy darabig szomoruan szállong a hulló levelek között, az őszi alkonyat nyirkos levegőjében. A napot nem is látja már. Korán tért nyugovóra. Talán nem is látja többé életében. Ki tudja, megéri-e még a holnapot?

Mi lesz vele ha az éjszaka szétteregeti fekete fátyolát?

A merre száll, mindenütt enyészet, pusztulás, halál. És őt hagyta utolsónak az anyatermészet! Mért nem halt meg ő is a virágokkal, a többi pillangóval? Igy, árván, elhagyottan, keservesebb a kimulás, ijesztőbb a halál.

Száll, száll. Nem látni már. Sötét szárnya suhogása hallatszik csak az éjszakai csöndben. Koronkint fölsivit, mintha üldözné valaki. Végre lepihen egy fa mohos derekára. Négy szárnyát egymásra veti, összevonja és meg se moccan többé. A hold kidugja ábrázatát ezüstös felhőkárpitjából és leküldi halovány sugarát a fára, a didergő pillangóra. Fején a halál szimboluma.

Halálfej. Talán azért viseli testén az enyészet jelképét, mert ő az utolsó pillangó. És igy hirdesse az utolsó a természet nagy haldoklását.

Az ember is talán e miatt idegenkedik, szinte irtózik tőle. Pedig ő bezzeg nem igen tehet róla. Igy van egyébiránt az ember sok állattal. Kerüli őket s gyak-

ran még gondolni is iszonyattal gondol rájuk.

A nappali pillangókat kedveli, az éjjelieket nem. Mert az ember már természeténél fogva sem kedveli azokat az állatokat, amelyek éjjeli életet élnek. Az ember azt tartja, hogy az éjszaka az alvásra, pihenésre szánt idő. Ha a nap, az élet forrása, lenyugszik, miért ne nyugodnék le akkor maga az élet is. A sötétben csak az botorkál, a ki rosszban töri a fejét.

Hasonló ok miatt utáljuk a baglyot, a denevért, a békát, pókot. Mind éjjeli virrasztók. De azért hasznos állatok. Az ember e szerint igazságtalan irányukban.

Ilyen igazságtalanságot követünk el olyan állatokkal szemben is, a melyeknek, jóllehet ártalmatlanok és hasznosak, ártalmas és veszedelmes rokonaik vannak. Sőt még akkor is, hogyha csupán csak hasonlitanak rájuk.

A szép eleven szinü siklókat nem szivéljük. Iszonyattal fordulunk el tőlük. Miért? Mert a vipera csaknem szakasztott mása neki, s ez mérges. Ha megmarja az embert, meghal. Igy aztán az ártalmatlan,

hasznos siklókat megvetjük, utáljuk és ha kezünk ügyébe kerülnek, elpusztitjuk őket. Ugyanennél az oknál fogva idegenkedünk a gilisztától is. Pedig a földi giliszta fontos és hasznos szerepet játszik a természet háztartásában. A közmondás is azt tartja, hogy „a kit egyszer a kigyó megcsip, még a gilisztától is fél.“

A halálfejü lepkével azonban még a tudósok is mostohán bántak. Olyan ijesztő nevet adtak neki, mintha a legveszedelmesebb állatok egyike volna. Acherontia Atropos. Ez a tudományos neve. Lássuk hát, hogy mit jelent ez a két görög szó. Acheron, a görögök poklának sötét hullámu, holt folyója. Atropos, a Furiák egyike, a ki valamikor, vagy jobban mondva, a mithologia szerint, az ember életének a fonalát vágta ketté.

Pedig hát a halálfejü lepke nem valami veszedelmes jószág. Az igaz, hogy földrészünk legnagyobb pillangója, s ha éjnek idején elsuhan mellettünk, megijedünk tőle. Nagyobb bajt azonban nem igen okoz az embernek. Szép, zöldes sárga, kék pontokkal ékitett, nagy hernyója a

burgonya levelein élősködik augusztusban. Kárt nem igen okoz.

Bábozódni lemegy a földbe. Őszkor a gubó nélkül való fényes-barna bábból kibuvik a pillangó, s éles cincogással jelenti, hogy ime, ő is a létért való küzdők sorába lépett. De az embernek nem igen árt. Legfölebb a kis méheket támadja meg, de őket sem bántja. Csak a mézük kell neki. Ez meg nem olyan nagy bün. Hiszen az ember, „a mindenség ura", is rászorul arra a csöpp édességre!

A KEDÉLYES MADÁR

A KEDÉLYES MADÁR.

Megjött a tavasz. Még csak kis idővel ezelőtt fagyos, borus volt az ég alja és dermesztő hideg szél zörgette ablakunkat. Ma már azonban meleg verőfény omlik szét udvarunkon és fölöttünk az ég nyájas, tiszta, kék.

De csitt! Micsoda édes muzsikaszó zendül odakünn? A szomszéd ház tetejéről apró csengetyük ezüstös hangja hallik be hozzánk. Nyissátok ki gyorsan az ablakokat! Nini, ott üldögél egymagában a mi régi jó pajtásunk, a seregély. Bizonyosan most énekli legszebb nótáját kedves életepárjának:

Messzejártam hetedhét országon,
Visszajöttem, egyetlen virágom!

Aztán nagyot füttyent még rája, vigan, szilajon. Mintha bezzeg örülne a szép, napsugaras reggelnek.

Csakhogy megjött a seregély! Szép piros hajnal hozta vissza régi hazájába, szép Magyarországba. Isten hozott, kedves kis madár, első hirdetője a tavasznak! Dobogó szivvel, mosolygó arccal köszöntjük és szinte örvendünk, hogy ép egészségben, vividáman tért vissza.

Hanem hát gyerünk ki a szabadba. Hiszen már nem üldögél egyedül a mi seregélypárunk, amott a háztetőn. Éppen most vetődött oda egy csapat utitársuk. Nagyot keringéltek előbb a fénylő magasságban, azután szép lassan leereszkedtek az első jövevények mellé. Micsoda sürgés-forgás támadt egyszerre közöttük. Csakhamar rázenditnek kedves nótájukra és közbe-közbe a szárnyukat lebegtetik, a farkukat billegtetik, a fejüket bólogatják, a szemüket hunyorgatják.

Mekkora hasznát veszi a seregély az ő köntösének! A mikor kevélyen jár-kel a barázdák között és a szántóvető lépéseit kisérgeti, alig veszed észre. Mert a szine

olyan, mint a frissen szántott földé. Sőt ilyenkor az ő ádáz ellensége, a karvaly fürkésző szemét is megtéveszti. Ha azonban a tavaszi nap rásüt a tollára, ugy tünik föl, mintha szép köntöse csupa ragyogó drágakövekkel volna kiverve. Csillog-villog rajta a sok ékes szin: aranyos-zöld, ibolyás-biborszin, azután vöröses-fehér a nyakán, meg a fején, rozsdás-vörös pedig a hátán s fehér pöttyök a hasán. Persze a mennyasszony ruhája nem olyan cifra, mint a vőlegényé. Szerényebb, szinte kopottas.

A seregélyek egyszerre csak tovaszálltak. A szomszéd nyárfára telepedtek le. Ott hintáznak a vékonyka ágakon és vidáman mesélgetnek egymásnak. A sok éles füttyenésnek, csirregésnek, csattogásnak, rikácsolásnak se hossza, se vége.

Végre hirtelen felröppennek és suhogó, zajos szárnycsattogással a közel eső rét irányába veszik utjokat. Az éhség hajtja őket oda. Még hallani lehet messziről hangos rikácsolásukat, a mint egymást hivogatják, szólitgatják. Hanem hát hasztalan keresgélnek, ott sem kinálkozik nekik valami dús lakoma.

De csakhamar visszatérnek és fölkeresik régi fészküket. Megnézik, vajjon rendben van-e még minden. Ha hiján van valaminek, hát kijavitják. Fészküket a fák odvába, fűszálakból, szőrökből, tollakból, pamutból és vékony gyökerekből épitik.

Ausztriában és Németországban a házak környékén falakra, keritésekre, a fák derekára függesztett költő-ládikákba hordja össze fészkét a seregély. Ezt a jó szokást mi nem ösmerjük. Pedig megérdemelné a fáradságot, az ilyen költő-ládikák kifüggesztése. A seregély igen sok hasznot hajt a mezőgazdaságnak, mert veszedelmes ellensége a sok ártékony bogárnak, féregnek, hernyónak, kukacnak. Különösen nagy pusztitója a szöcskének, sáskának, meg a ház nélkül való csigának s a hernyónak. A legelőkön pedig megszállja a marhát, meg a juhot és szőre közül kiszedegeti a nyüvet, a legyet.

A seregély tehát valóságos jótevője a mezőgazdának és éppen ezért üdvös dolog volna, hogyha nálunk is alkalmaznák a fészkelő-ládikákat. Az ilyen ládikákat egyenes fatörzsekre, falakra, mindig jó

magasan kell kifüggeszteni, még pedig kertekben, gyümölcsösökben, kevert fáju erdőkben és legelők közelébe eső nagyobb fákra.

Őszszel azonban sok vidéken ezrekre menő csapatokban látogatják a szőlőket, és habár a régi közmondás azt tartja, hogy „minden seregély három szemet visz el a szőlőből", megesik néha, hogy az egész termést tönkreteszik. Azonban ez ellen könynyen védekezhetik a szőlősgazda. Kereplőkkel, lövöldözésel elriaszthatja a hivatlan vendégeket. Irtásra azonban ne igen vetemedjünk, mert valóban kár volna ezt a hasznos madarat pusztitani. Gondoljunk ilyenkor a külföldre, a hol a seregélyből valóságos háziállatot nevelt magának a gazda.

Április második felében, néha előbb is, 4—7 kékes-zöld tojást találunk a fészkében. A tojások két hét mulva kikelnek és csaknem ugyanannyi idő alatt a kicsinyek is fölcseperednek és kirepülnek. Sokat esznek és azért gyorsan is nőnek nagyra.

Nyár elején az öregek meg a fiatalok nagy csapatokba verődnek, fölszállnak a

magasba s akárcsak a forgószél hajtaná őket, szanaszét kavarognak, gomolyognak, majd lecsapnak, azután ismét fölemelkednek. Ott keringélnek a fénylő magasságban, mintha mindenik egy középpont körül forogna, egymást követve, mint valami rengeteg nagy kerék, a mely folyton zúg, zajong. Estefelé az egész felhő leereszkedik a tóra, a nádasba. És még sokáig eltart, a mig énekük, csacsogásuk, éles füttyentésük meg nem szünik. Mire leszáll az est homálya, ki-ki elszenderedik és néma csönd borul a tó vizére.

Ha a seregély fogságba kerül, nemsoká szomorkodik. Csakhamar ráismer a gazdádájára, s ha ez a „tehetséges, eszes és fortélyos“ madár megszokta uj otthonát, csacsogásával, vig kedélyével és mókáival az egész házat mulattatja. Tréfás komolysággal lépdegél, biceg föl és alá a szobában. Bárgyunak teteti magát, de azért nem kerüli ki semmi sem a figyelmét. Ha megpirongatják, szégyenkezve lapul meg valami sarokba. Máskülönben merész, tolakodó. Rászáll a háziasszony guzsalyára, a festő festékes táblájára, az iró kalamári-

sára. Ha pedig ebédre kerül a sor, ő jelen meg elsőnek a leveses tál előtt. A szarka természetéből is jutott neki egy csipetnyi. Szereti továbbá a mások hangját utánozni. Úgy miákol, mint a macska; kotkodácsol, mint a tyuk; flótáz, mint a sárga rigó. Néha jó hosszu dalt is eltanul az embertől. Az egyik azt énekli, hogy „mégis huncut a német", a másik a Rákóczit fujja, a harmadik meg a takarodót trombitálja. Szóval igen kedélyes kis madár a seregély.

A TERMÉSZET ESKÜVŐJÉN

A TERMÉSZET ESKÜVŐJÉN.

Tavasz mosolyog a zöldelő, harmatos réten, tavasz mosolyog a fehér kökényvirággal koszoruzott domboldalon. Játszva hajtogatja a szellő sárgarojtos ágait a fának. Aranyszálakból szőtt, ragyogó fátyolt borit reá az ébredő nap. S az ingó galyak között, a lombok zöld kastélyában csattogó, vidám ének zendül.

Megjött a mi pintyőkénk. Oda rakta fészkét a nagy diófánk tetejére. Olaszországban töltötte a telet. Talán valami palermói narancsligetben, zöld, illatos tengerparton. Örök tavasz van ott. De azért a mi pintyőkénk mégis visszakivánkozik hozzánk. Ki tudja, hányszor

gondol a mi kis falunkra? A hogy ott üldögél valami fényeslevelü narancsfán és elmerül a sima, kék tenger nézésében. És elgondolkodik. Vajjon kihajtott-e már az ő nagy diófája? Kiviritott-e már az almafa, a körtefa az ő kertjében?

Igy mulnak a napok. S a mint egyszer csak fölnéz a magasba, azon veszi magát észre, hogy a fehér felhők alatt, a tiszta levegő kék tengerében madarak szállanak seregestül észak felé. Egy-egy hang le is hallatszik hozzá: „Gyerünk, gyerünk szép Magyarországba!“ Ekkor hevesen kezd dobogni a szive, szétveti szárnyát és, mint valami nyílvessző, sebes repüléssel követi társait. Rövid néhány nap mulva már ott lebeg a falunk fölött. Ráismert a frissen szántott mezőre, a csillámló patakra, a zöldelő dombokra. Amott ágaskodik a magasba a templom piros tornya. Nem messze tőle a léces kerités, a mi kertünk. Benne az ő nagy diófája. Másnap csattogó, vidám éneke ébreszt föl engemet a tavaszi hajnal édes álmából. Megjött a mi pintyőkénk!

Néhány napra rá megérkeztek a fecs-

kék is. Órák hosszat lestem őket a tornácon, mikor surrannak be az üres fészekbe. Vidáman csevegtek. Hál' Istennek, csakhogy itt vagyunk már! Hosszu utat tettek, mire ideérkeztek. Azt mondják, hogy huszonnégy óra alatt jutnak hozzánk Afrikából.

Őket követték a gólyák. Én mindössze csak kettőt láttam az idén. Ezt a kettőt láttam tavaly is. Fejedelmi méltósággal keringéltek a kéklő magasságban. Evezőtollukról, hosszu nyakukról ismertem rájuk. Nálunk csak átutazóban voltak. Nyugat felé tartottak. Bizonyosan a régi fészküket keresték. Ők is oda térnek vissza, mint a fecskék, meg a mi pintyőkénk.

Mikor jön meg a kakuk? Ezt hajtogatjuk nap-nap után. Kiváncsian lessük, hogy mikor szólal meg a szomszéd szőlőhegyen, a nyiló cseresznyefákon. De azért még egyre késik. Pedig az orgonafa is kiviritott már s a rétre is ráboritotta ékes virágszőnyegét a tavasz.

A rét csupa illat, csupa szín. A sárga vadvirágok körül ezer apró teremtmény ünnepli a tavaszt, vidám muzsikaszó mel-

lett. És ez a tengernyi zsongó hang valami fenséges szimfóniába olvad, a mely tova hullámzik a fényes, illatos levegőben, hogy erdőn, mezőn s hegyen, völgyön hirdesse a természet nagy esküvőjét.

Mire pedig a kakuk megszólal odafönt az erdőben, a gyöngyvirág is szétbontja hófehér, apró csengetyüit. Az első meleg tavaszi napsugár kicsalta halványzöld fejecskéjüket a földből. Most pedig ékes virágköntösükkel mennek esküvőre.

A nagy esküvőnek hire terjedt a mi kertünkben is. Szép piros pillangók száritgatják gyönge szárnyukat a nyiló galagonyasövényen. A kerités alatt piroshátu bogárkák sürögnek-forognak szokatlan elevenséggel. Meglátszik rajtuk, hogy ők is részt akarnak venni a természet nagy ünnepén. Hiszen a méhecskék már utban is vannak. Szállanak, szállanak virágról-virágra, nagy sebbel-lobbal, mintha attól tartanának, hogy elkésve érkeznek a természet fényes esküvőjére.

Gyüjtik a sok mézet. Egy-egy dédelgető szót is zümmögnek koronkint a nyiló virágokhoz. Hát ti már készen vagytok?

Tudjátok-e, hogy mi van ma? Siessetek, siessetek, el ne késsetek, mert ma nagy ünnepét üli a természet. Adjatok még egy kis mézet. Hadd jusson mindenkinek belőle. És folyton szállnak, bár a teli hold rézvörös korongja már megjelent a keleti ég alján. A kertben sétálgatok. Nézem a nagy körtefánk ékes koronáját. Virágai, a hold fényes tányérján, szép fehér rózsáknak tünnek föl. Látom, mint lengeti őket az esti szellő. Valami röpköd körölöttük. Sokáig nézem. Ugyan mi lehet? Csak akkor veszem észre, mikor a fényes korong előtt röppen el. Cserebogár. Ő is siet, nehogy elmaradjon a természet esküvőjéről.

TARTALOM

Oldal

Kenyeres pajtások 11
A föld alatt 25
Hóvirág 39
Vendég a menyországból 45
Verőfény 59
Hegedüsök a réten 69
Elnémult az erdő 81
Batu kán 87
Dermedés 101
Zöldleveles várban 111
Az éj lovagjai 123
A kutya mulat 133
A szomaru madár 145
A sárga köntös 153
Virágország őskora 157
Lehullott egy csillag 161
Pacsirtaszó 169
Az utolsó 175
A kedélyes madár 185
A természet esküvőjén 195